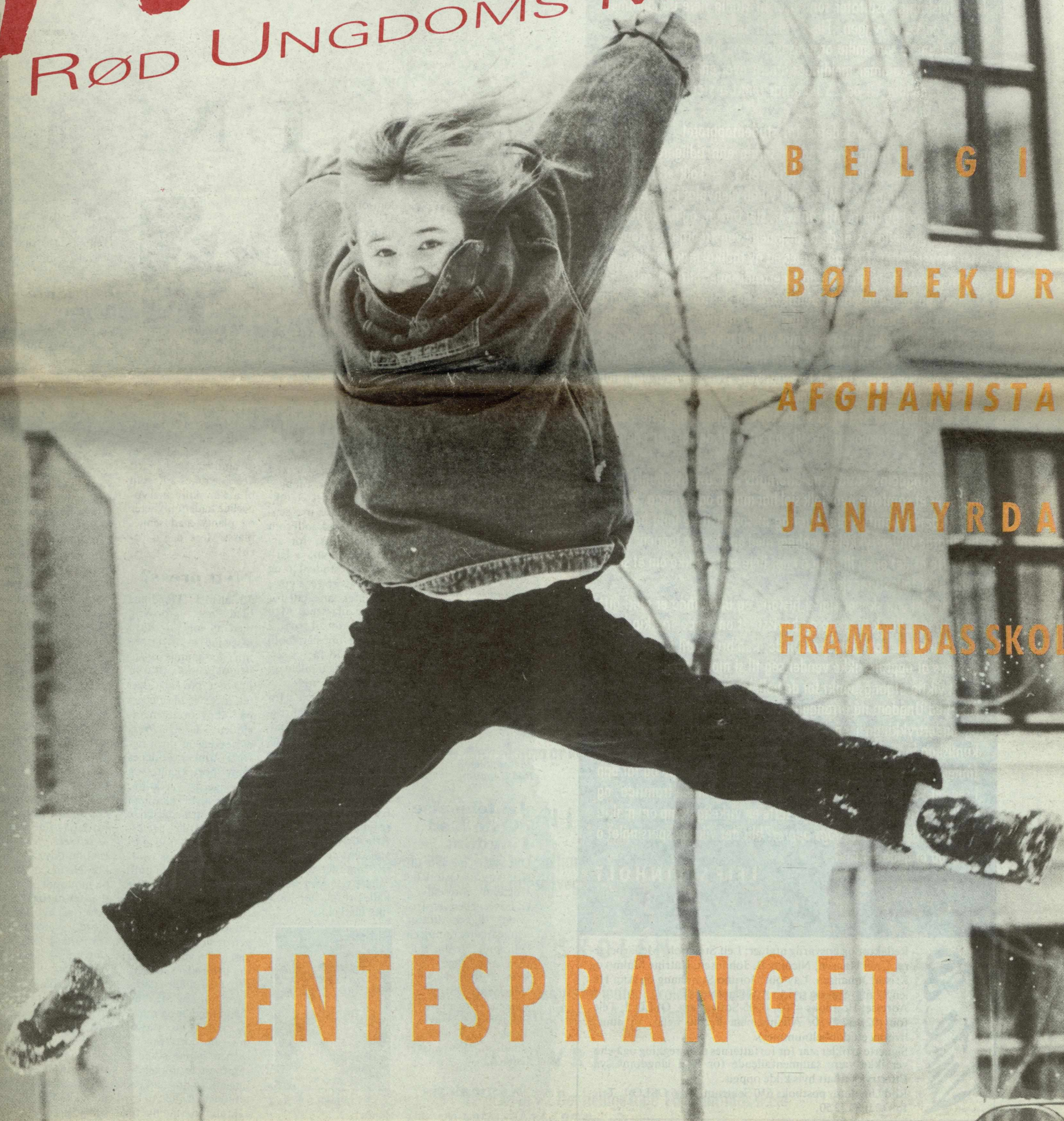

040401
BOKS 83 BRYN
0611 OSLO 6

Rute 80

RØD UNGDOMS MAGASIN

Nr. 1/2, 1987
21. årgang
Pris: 10 kr.

BELGIA

BØLLEKURS

AFGHANISTAN

JAN MYRDAL

FRAMTIDAS SKOLE

JENTESPRANGET

HVA SLAGS OPPRØR?

Det trengs et opprør. Og mange reagerer. Mot Tsjernobyl. Mot de voldsomme miljødeleggelsene. Mot at millioner sulter i hjel i Afrika mens vestlige land dumper mat for å holde matvareprisene oppe. Mange ser det: Verden skriker etter ei grunnleggende forandring.

Samtidig har den danske samfunnsforskeren Lise Togeby lagt fram forskningsresultater som viser at stadig flere ungdommer vender partiene ryggen. Flere vender seg istedet til «grasrot-bevegelsene», som miljø organisasjoner og Nei til Atomvåpen. Fra England kommer meldinger om at over en tredjedel av all ungdom mellom 18 og 25 ikke har tenkt å stemme ved neste valg.

Eric Gazon, en av lederne fra studentopprøret i Frankrike, snakker om ei anna type radikalisering enn tidligere: Mindre ideologisk, mer praktisk og saksinnretta. — Folk støtter ikke sosialdemokratiet, men Mitterand vil bli gjenvalgt i 1988, fordi det er mangel på andre alternativer, sier Gazon, og fortsetter: — I det politiske bildet står de tradisjonelle venstreorganisasjonene uten troverdighet. Det må skapes en ny radikal organisasjon, og jeg tror økologi, feminisme og ledertradisjoner blir sentralt.

Troa på de tradisjonelle politikerne og de tradisjonelle svarene er altså liten blant ungdom i dag — i Frankrike som i Danmark og i Norge. Verden tipper over mot stupet mens politikerne maler på den samme gamle leksa. Altså må vi gjøre det sjøl, tenker noen. Men for hva? Hva er alternativet? Hva setter vi opp mot dagens system, med troverdighet?

For mange blir svaret at vi får prøve å gjøre det beste vi kan gjennom de reformer vi får til, og ut over det er det egentlig håpløst.

Rød Ungdoms sosialisme-alternativ tar utgangspunkt i at målet er et samfunn hvor folk sjøl har makta og styringa. Samtidig er det ei uomtvistelig erfaring at sosialistiske land har blitt beinharde undertrykkelsesregimer med en elite på toppen. Betyr så dette at det er en illusjon å i det hele tatt snakke om et samfunn hvor folk styrer sjøl?

Menneskene skaper sjøl si historie og utviklinga er aldri gitt på forhand. Vår kunnskap og bevissthet om undertrykkinga og alle de lenkene som holder oss nede, kan brukes til å reise seg — og sikre at opprøret ikke vender seg til si motsetning.

Et viktig utgangspunkt for de bøllekursene for jenter i skolen som Rød Ungdom nå arrangerer, er at kunnskapen om deg sjøl og undertrykkinga i en kollektiv sammenheng, er nødvendig kunnskap for å gjøre hele samfunnet fritt. For denne muligheten finnes. Den kunnskapen som bøllekursene bygger på og tar opp i seg, er viktig i forhold til opprør som vil komme i framtida, og hvilken retning de vil ta. Vil de sette en virkelig kamp om makta på dagsordenen? Hva slags opprør? blir det viktige spørsmålet å stille og gi gode svar på.

LEIF STEINHOLT

Rød Ungdom
Redaktør og ansvarlig utgiver: Leif Steinholt. Medarbeidere: Unni Hansen, Nicolay B. Johansen, Katrine Malmo og Kristin Johansen. Lay-out: Jorunn Storehaug og Ann Helen Skaug. Sats og trykk: A.S Duplotrykk. Adresse: Postboks 4702, 0506 Sofienberg, OSLO 5. Telefon (02) 37 73 50. Abonnement kr. 40 helår, (6 numre hvorav ett dobbeltnummer). Signerte artikler står for forfatterens egen regning og behøver ikke være sammenfallende for Rød Ungdoms syn. Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis. Rød Ungdom, postboks 610 Sentrum, 0106 OSLO 1. Telefon (02) 37 73 50.

Redaktør og ansvarlig utgiver: Leif Steinholt. Medarbeidere: Unni Hansen, Nicolay B. Johansen, Katrine Malmo og Kristin Johansen. Lay-out: Jorunn Storehaug og Ann Helen Skaug. Sats og trykk: A.S Duplotrykk. Adresse: Postboks 4702, 0506 Sofienberg, OSLO 5. Telefon (02) 37 73 50. Abonnement kr. 40 helår, (6 numre hvorav ett dobbeltnummer). Signerte artikler står for forfatterens egen regning og behøver ikke være sammenfallende for Rød Ungdoms syn. Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis. Rød Ungdom, postboks 610 Sentrum, 0106 OSLO 1. Telefon (02) 37 73 50.

GLIMT

Jenter mot venstre

«Jenter går mot venstre», begynner å bli ei velkjent tese. I Landsrådet for Norske Ungdomsorganisasjoner sitt blad *Ungdomsnytt* legger forskeren Bernt Aardal fram nytt materiale som bekrefter dette. Ved valget i 1977 plasserte kvinner og menn under 30 seg ganske likt på «høyre-venstre»-skalaen. I 1981 hadde unge menn bevega seg mot høyre, mens kvinner lå nærmere sentrum. Dette fortsatte i 1985: Menn gikk lenger mot høyre, kvinner mot venstre. Og tendensen ser ut til å ville forsterkes. Gutter: Skjerp dere!

Jenteledelsen i Oslo Rød Ungdom.

Jenteledelse i Oslo Rød Ungdom

Om valget på nytt distriktsstyre i Oslo Rød Ungdom representerte en høyre- eller venstresving, ligger utafor denne spaltes rammer å bedømme. I alle fall: Fire offentlige talsskvinner, med gjenvalgt leder Karen Schytte i spissen. De andre er Solvi Orvik (nestleder), Toril Storvestre og Randi Saure. Vi ønsker lykke til.

Ny praksis?

Arbeiderpartiets ung-

domsorganisasjon AUF skifta navn på bladet sitt, fra *Arbeiderungdommen*, til det mer klassenøytrale *Praksis*. Vi noterer med interesse at AUFs landsmøte vedtok at de ønsker å gå tilbake til det gamle navnet, og tolker det dithen at klassemotsetninger objektivt også eksisterer blant de unge sosialdemokrater.

Vi skal ikke her ironisere over ideologiske over- og undertoner i navnebyttet — sjøl het vi *Røde Garde* for ikke så mange år tilbake. Uansett er det et faktum at AUFs nye sentralstyre er så godt som kjemisk rensa for arbeiderungdom, derimot har studenter og byråkrat- spirer i ymse varianter tatt godt for seg av plassene. Men navnebyttet til tross: I en stort oppslått boligreportasje får vi servert god, gammeldags sosialdemokratisk praksis når skylda for de skyhøge boligprisene som effektivt hindrer unge å få seg tak over hodet legges på 40-45-åringene: «Det er mellom-generasjonen som har tatt kaka fra de gamle og levert regninga til de unge». Arbeiderpartiet har da sjøl vært ganske effektive når det gjelder å sanere det som kunne kalles sosial boligpolitikk her i landet.

Stolt arbeider, Stolttenberg?

Rød Ungdoms sommerleir på Strandheim i Slemmestad.

Sommerleir

Sommeren er faktisk like om hjørnet, og med det Rød Ungdoms sommerleir. I år handler det om uka 18.-25. juli, og stedet er Strandheim leirsted ved Slemmestad, som bl.a. kan skilte med ypperlige bademuligheter og plenty med sengeplass. Merk deg datoene!

Nytt press?

Sosialistisk Ungdomsblad *Press* — forøvrig med ny logo og ditto utseende — føyer seg inn i den samme sosialdemokratiske praksis når det på lederplass retter et sviende angrep på «hovedrettsgenerasjonen». I følge *Press* er det dagens noen-og-førti-åringer, «tidenes mest bortskjemte og privilegerte årskull», som er skyld i alt ondt i verden, fra dårligere utdanning til nøden i 3. verden. Nå har vi aldri beskyldt SU for overdreven presisjon i politiske analyser. Og vi er gjerne med på noen sleivspark til den mer forsofne delen av «68-generasjonen». Men sjøl har vi vitterlig hørt om både 40 og 50-åringene med både dårlig økonomi og trøbbel med boliglån og rente. Og når *Press* skriver om «hovedrettsgenerasjonen som sitter i samfunnets nøkkelstillinger», glir tankene umiddelbart hen til byråkrater og intellektu-

elle i og rundt SV. Men for fru Andersen som jobber på fileten i Hammerfest stiller det seg vel noe annerledes?

For jentelinjene

Yrkesskoleelevenes og Læringenenes Interesseorganisasjon *YLI-avis* har gitt ut et eget jentenummer. Her skriver Karoline Stensdal: «For at jentene på yrkesskolen skal få seg en bra utdanning, og en bra jobb — kan ikke hovedkravet til YLI være — velg utradisjonelt jenter. YLI må se at den kollektive kampen og frigjøringa er den viktigste, og prioritere og jobbe for og bedre de typiske jentelinjene på yrkesskolen.» Det dreier seg altså mye om jenter i YLI også for tida.

I stedet for slagord...

1. mai nærmer seg, og Arbeiderpartiets parolle for en dag i klasse-samarbeidets tegn, er «Nye tak for Norge.» En sterk variant, men den kommer dog ikke opp mot valgslagordet fra 1957, *For trygghet — trivsel og framgang*. En uomtvistelig klassiker. Nå mener jo AP å ha monopol på både 1. mai-feiring og fagbevegelse, så hvorfor ikke gjøre valgslag-ordet fra 1979 — *I stedet for slagord — Arbeiderpartiet* — om til fast hovedparole for alt som har med 1. mai, 8. mars, fagbevegelse etc. å gjøre? Med opptrykk av løpesedler, plakater og anna materiell sånn at det varer en 50-60 år fram i tida ville det i alle fall være ressurs-sparende.

INN H O L D

BELGIA

Rute 80 besøker et Belgia hardt ramma av kapitalismens omstillingsprosess. 5

AFGHANISTAN

190.000 kr. til våpen samla inn av Rød Ungdom har kommet fram til geriljaen. Mens SVs leder Theo Koritzinsky advarer mot frigjøringsbevegelsens «fanatisk-religiøse mål». 13

BØLLER I SKOLEN

Jenteopprøret presser seg fram. Rød Ungdoms bøllekurs for jenter i skolen er en del av dette opprøret. «Vi må stå sammen, og styrke hverandre, for å nå fram», sier Liv Una Førde, gjest i Rute 80. 21

FOR ØVRIG

4 En UFO over Bergen 11 Dikt i Ruta 12 Det hellige land 16 Framtidas skole
18 Jan Myrdal 22 Bolig?

JEG TAR

SPRANGET
BYKSET
HOPPET
JUMPET
SPRETTET
RUNDKASTET
SALTOMORTALEN

- ☐ Vil gå på bøllekurs
- ☐ Vil ha opplysninger om Rød Ungdom
- ☐ Vil gå på studiesirkel i Rød Ungdom
- ☐ Vil bli medlem i Rød Ungdom
- ☐ Vil abonnere på Rute 80 (40 kr. for 6 nummer)

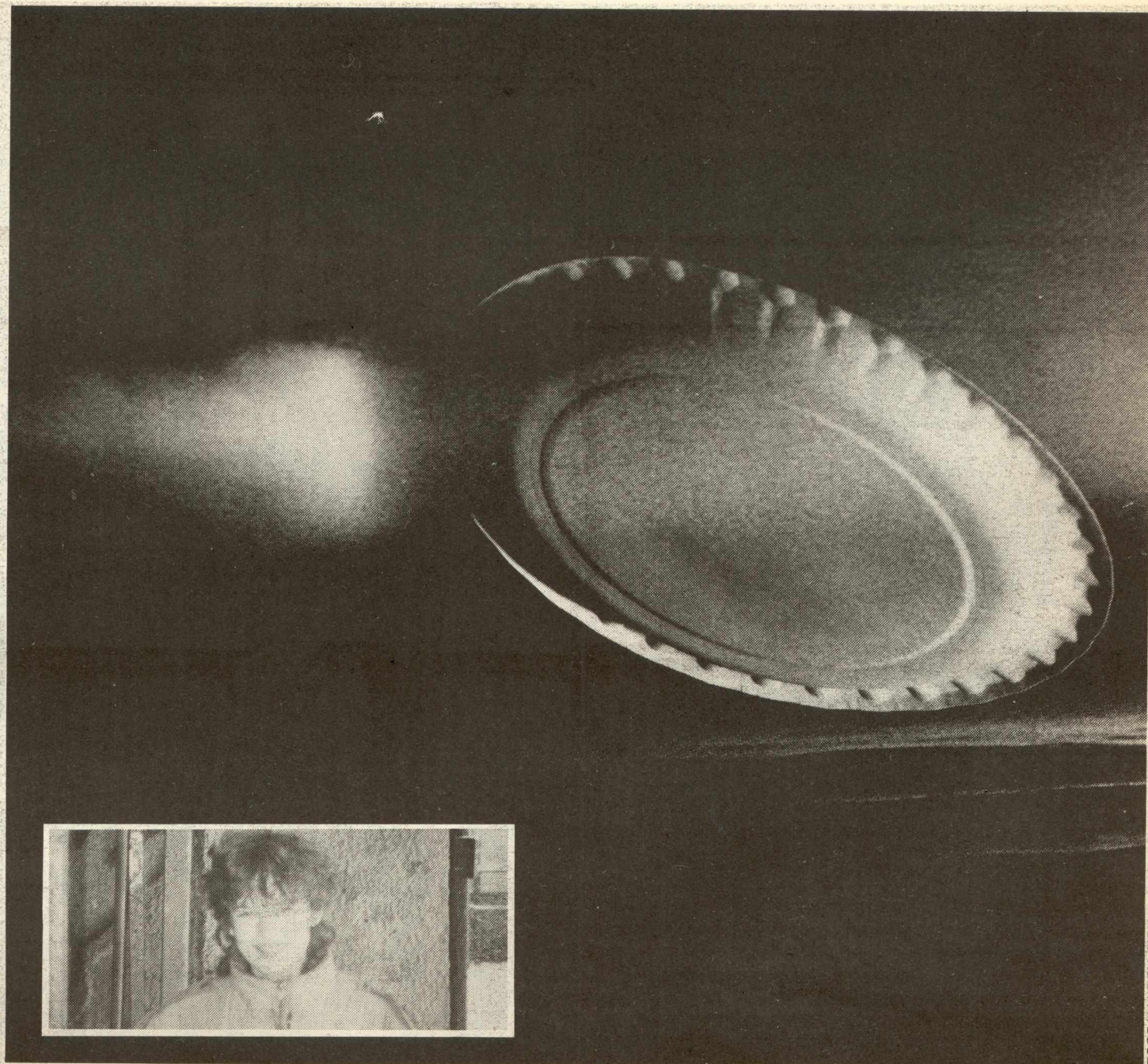
Navn:

Adresse:

Postnr./sted:

Skole:

SENDES TIL RØD UNGDOM, POSTBOKS 610 SENTRUM, 0106 OSLO 1. TELEFON (02) 37 73 50.

EN UFO OVER BERGEN

— Nina, hvordan starta det hele? — Jo, på skolen vår er det forbudt å gå utafor skolegården i friminuttene. Dette har jo folk vært forbanna på i lange tider. Det er jo ingen mening i en sånn regel — at skolen skal være som et fengsel. Jeg og ei veninne fant derfor ut at vi måtte gjøre noe med dette. Vi kontakta elevrådet for å høre om de kunne gjøre noe, men vi fant fort ut at det var vanskelig å jobbe gjennom elevrådet. Elevrådet på ungdomsskoler fungerer ikke noe særlig. Når det er valg av tillitselever, skjer det ofte på flipp. Det blir ikke tatt seriøst.

INGEN MAKT ELLER MYNDIGHET

— Men hvorfor blir ikke elevrådsarbeidet tatt på alvor? — Jeg tror det er fordi folk ikke blir lært opp til å gjøre noe på egen hånd — samtidig som elevrådet ikke har noe makt eller myndighet, foruten å arrangere fester og lage skolegensere, da. Så vi fant ut at vi skulle danne en interesseorganisasjon for ungdomsskoleelever som kunne sloss for å bedre skolesituasjonen. Foreløpig er vi nødt til å fungere som et slags alternativ til elevrådet her på skolen.

KRAV TIL SKOLEN

— Hvilke andre krav er det elevene prøver å få gjennomført? — Det er flere saker som ikke bare vi, men også en del lærere prøver å forandre på. Bl.a. har vi ikke noen kantine eller aula hvor folk kan oppholde seg i friminuttene og matpausene. Derfor må folk oppholde seg i ganger og på doene! Men på doene er det jo ikke lov til å oppholde seg, så vi har hatt noen aksjoner hvor vi har nektet å flytte oss. Et annet krav er oppussing av skolen, spesielt av doene som ser helt jævlige ut. Skolestyret har hele tida avvist de fleste krava. Sjøl om det nå er bestemt at skolen skal pusses opp, blir det ingen fornying av doene.

FOR FØRSTE gang i Norgeshistorien har ungdomsskoleelever fått sin egen interesseorganisasjon. Ungdomsskoleelevenes Fellesorganisasjon — UFO — blei nylig oppretta i Bergen, nærmere bestemt på Rothaugen ungdomsskole i Sandviken. Initiativtakeren Nina Reim er 15 år, og går i 8 klasse på Rothaugen. Og hun rører ved kjerna i skolesituasjonen når hun stiller spørsmålet: *Hvorfor er det ikke gøy å gå på skolen?* Det er et spørsmål som opptar tusenvis av barn og ungdom i skolen i dag og som sjelden blir besvart.

IVARETA ELEVENES INTERESSER

— Hvordan er dere organisert nå? — Organisasjonen er jo bare i begynnerfasen. Foreløpig har vi 67 medlemmer, — første uka fikk vi hele 50! Nesten alle vi spør, sier ja. Dessuten har vi leder, nestleder og sekretær. Målet vårt foreløpig er å få med alle klassene på vår skole, og deretter ta kontakt med andre skoler i Bergen. — Hvilke saker blir viktigst for dere framover? — Foruten de konkrete sakene på vår skole, har vi planer om å lage undersøkelser på forskjellige

ungdomsskoler i Bergen, om hvordan situasjonen er for folk. F.eks. om folk sliter med de samme problemene som oss når det gjelder kantine, aula, skoler som er i dårlig forfatning osv. Deretter må vi stille krav til myndighetene — dvs. skolestyret og kommunestyret. En annen viktig sak er skolebøkene. Flere av dem er eldgamle og følger ikke mønsterplanen i det hele tatt. F.eks. har vi ei samfunnsbok hvor det står at myndig hetsalderen er 20 år....

Nina mener videre at det er viktig å få med seg lærerne og rektor på de kravene som elevene stiller. Men organisasjonen skal først og fremst ivareta elevenes interesser. — Hvis f.eks. en lærer er urettferdig og oppfører seg bølle, er det viktig at det er noen som sier i fra.

FJERNT FRA UNGDOMMENS VIRKELIGHET

— Til slutt, Nina, hvorfor er det fælt å gå på skolen? — Det er fælt fordi det er utrolig kjedelig. Det er akkurat som om undervisninga har som mål å være mest mulig kjedelig! Ta f.eks. bøkene — de er helt fjærne fra ungdommens virkelighet. Jeg synes engelsk egentlig er veldig gøy, men på skolen blir det pyton. Kanskje skulle det blitt brukt mere video og film i undervisninga. En annen ting som gjør skolen fæl, er at det er alt for mange elever i hver klasse. Færre elever i klassen er et døds viktig krav! Ta f.eks. språk: Jeg har fransk som valgfag, vi er 30 stykker og en lærer. Læreren har ikke tid til hver enkelt elev, og når materialet vi bruker i tillegg er dårlig — ja, da blir det umulig å lære fransk noe særlig bra.

Sier Nina Reim oppgitt. Men hun lar seg ikke overgi av den grunn! Nina og de andre i UFO er ikke bare oppgitte meg også forbanna! De vil sloss for å gjøre noe med situasjonen på ungdomsskolene. Så se opp, Bergen — Nina og hennes UFO har i disse dager landa på Rothaugen skole!

KRISTIN M. JOHANSEN

BELGIA

ET STATUE av en havnearbeider i Antwerpen, Belgia, med blikket vent mot den store elva Schelde. Inskripsjonen på sokkelen er kort, men klar: «Arbeid». «Frihet». Ord som vitner om stoltheta i folks kamp for et fornuftig samfunn.

Hva er arbeidet og frihets kår i dagens Belgia, hvor kapitalismens omstilling er en høyst konkret og direkte del av menneskenes hverdag? Hva slags framtid venter den belgiske ungdommen?

På de neste sidene finner du Rute 80s inntrykk fra et møte med Belgia.

”

Et bilde sitter fast på netthinna: En skikkelse langt unna, i kontur, ramma inn av det dunkle røde lyset som siver ut av det store vinduet nederst mot fortauet, nært den svarte asfalten.

”

RØDT lys fra mørke murgårder, som svakt antyder en menneskekropp sittende tilbaketilt i vinduet, vendt mot gata. Sjøl sitter du varmt og bekytta i en togkupe. Og mens toget drar seg langsomt ut fra Brussel på veg mot Antwerpen gjennom den mørke novemberkvelden, veit du at hver skikkelse du ser i de røde lysene som sakte glir forbi, tilhører ei jente på utstilling frambudt på salg for den neste kjøperen.

Et møte med Belgia. Kort og hektisk. Så mange ting du spør deg om, og likevel så klart. Du tenker på avstanden mellom Oslo og Brussel som lik avstanden mellom Oslo og Mo i Rana. Og på Norge og Belgia som to land som begge tradisjonelt har blitt putta i samlesekken «vest-europeiske demokratier», «allmen stemmerett og flertallsstyre». Avstanden i kilometer er nær. Men når de første inntrykkene har seget inn over deg, framstår det så langt unna det lille, sosialdemokratiske Norge. Mer brutalt og kynisk, en mer rått tilhøgd kapitalisme.

GJENKLANG I NORSK VIRKELIGHET

Eller: Er likhetene kanskje heller større enn ulikhetene? Viser Belgia oss på en grell måte det som i Norge kommer i snikende, tilslørte sosialdemokratiske former? Kanskje heller, framfor å holde fram forskjellene, se Belgia som et bilde mot en verden som kommer til å bli en mer umiddelbar del av vår egen framtid? Når vi for eksempel ser på den beinharde nedlegginga av kullgruveindustrien som river i stykker livsgrunnlaget for folk og lokalsamfunn, glir tankene uvilkårlig til nedlegginga av den tradisjonelle industrien i Norge. Et belgisk Limburg får sin gjenklang i Kirkenes, Sulitjelma, Mo i Rana.

Altså: Under vekstperioden etter 2. verdenskrig ble det bygd ut en svær kullgruveindustri i Belgia. Det var jobbetid for kapitalen, og som en del av krigsoppgjøret med Italia fikk Belgia ei ordning som gjorde at toglaster med italienske arbeidere ble sendt nordover til de belgiske gruvene. Fra 1945 til 1947 så mange som 70.000. Dette ga kapitalen hardt tiltrengt arbeidskraft, samtidig som det var med på å splitte enheten i en belgisk arbeiderklasse som pressa hardt for bedre sosiale goder.

PÅ OMSTILLINGAS SLAKTEBENK

Men i dag ligger de gruvene som det bare 40 år tilbake ble importert toglaster med arbeidere til, på omstillingas slaktebenk. Det vil si - fram til 1984 ble gruvene i det sørlige Belgia nedlagt, og nå er det gruvene i Limburg, Belgias siste store gruvedistrikt, som står for fall. Her har ca. 18.000 arbeidere sin arbeidsplass, og liv eller død for gruvene er alfa og omega for deres og lokalsamfunnene som er bygd opp rundt gruvene si framtid.

Gruvearbeiderne har kjempa hardt mot nedleggingsplanene. Det har vært massedemonstrasjoner, streiker, kamper med et

politi som er berykta for sin brutalitet. Likhetstrekkene med den store gruvestreiken i England er mange. I fjor vår var de fem gruvene i Limburg-distriktet ute i en streik som ble dolka i ryggen av toppene i de to fagforbundene som organiserer gruvearbeiderne. De nekta å gjøre streiken offisiell, og ville ikke utbetale streikebidrag. Omfattende polititerror og provokasjoner mot de streikende, og hets mot streiken i media, tilhørte også dagens orden. Som Roger Saeys, en av streikelederne sa det: - Vi har hele den klassiske frontlinja mot oss: Kapitalen, fagforeningsledelsen, voldsapparatet og borgerpressen.

Kravene til gruvearbeiderne er først og fremst å få beholde arbeidsplassene og at ingen gruver skal bli stengt. Dessuten krever de nye investeringer i gruvene, og at Belgia i større grad går over til kullfyring (i dag dekkes bortimot 80 prosent av Belgias elektrisitetsbehov av atomkraft). For arbeidene er erfaringene fra de gruvedistriktene som allerede er nedlagt, ikke til å ta feil av: Ei registrert arbeidsløshet rundt 20-30 prosent.

Og omstillinga gjelder ikke bare kullgruveindustrien. Også innafor andre tradisjonelle industrier, som stål, og i offentlig sektor, skjer det store innstramminger og nedskjæringer.

For store ungdomsmasser i Belgia betyr dette å se mot ei framtid som «overflødig» i et samfunn med omfattende arbeidsløshet. I dette ligger det et voldsomt potensiale for opprør, som til nå har ført til mange store demonstrasjoner med kamper mot politiet. To år tilbake var det en stor skolestreik som hadde kampen mot arbeidsløsheta som samlingsmerke. At de sosiale spenningene drives nærmere mot et bristepunkt øker mulighetene av at en gnist tenner en større brann.

SKOLENS ROLLE

Omstillinga av den belgiske kapitalismen nedfeller seg også i skolen. På den ene sida strammes det inn på utdanningsbudsjetter, som en del av politikken om å kutte ned bevilgningene til «uprofitable» sektorer. På den andre sida skal skolen i større grad bli en oppbevaringsplass. For tre år sia ble det da også vedtatt å utvide skoleplikten med tre år, til elevene er 18. På nedskjæringsfronten er masseoppsigelsene av lærere et tydelig eksempel på karakteren på de virkemidlene det belgiske borgerskapet bruker for å få til omstillinga. I løpet av to år har over 10.000 lærere bokstavelig talt blitt satt utafør skoleporten.

Samtidig er det belgiske skolesystemet mye mer åpent og synlig klassedelende enn den norske sosialdemokratiske enhetsskolen. Allerede når elevene er 12 år må de velge mellom tre forskjellige videregående retninger: Ei som gir teoretisk allmenutdanning lik gymnaset, ei anna som gir fagutdanning og ligner yrkesskolen, og ei tredje som skal være «praktisk» retta, men som verken gir noe form for fagbrev eller

Gruvearbeidere demonstrer. På skiltet står det: «Atomkraftverk nei! Kullkraftverk ja!»

formell kompetanse. Den fungerer da også mest som et reservoar for dårlig betalt og ufaglært arbeidskraft. Både her og på den «andre» retninga veksler mange mellom skole og arbeid. I praksis fungerer det sånn at elevene får ei utdanning hvor de lærer mindre, mens de blir brukt som billig arbeidskraft for jobbene nederst på stigen. Myndighetene ønsker nå å videreutvikle dette, ved å la elevene kunne gå «i lære» til de er 23 år på ei elendig lønn.

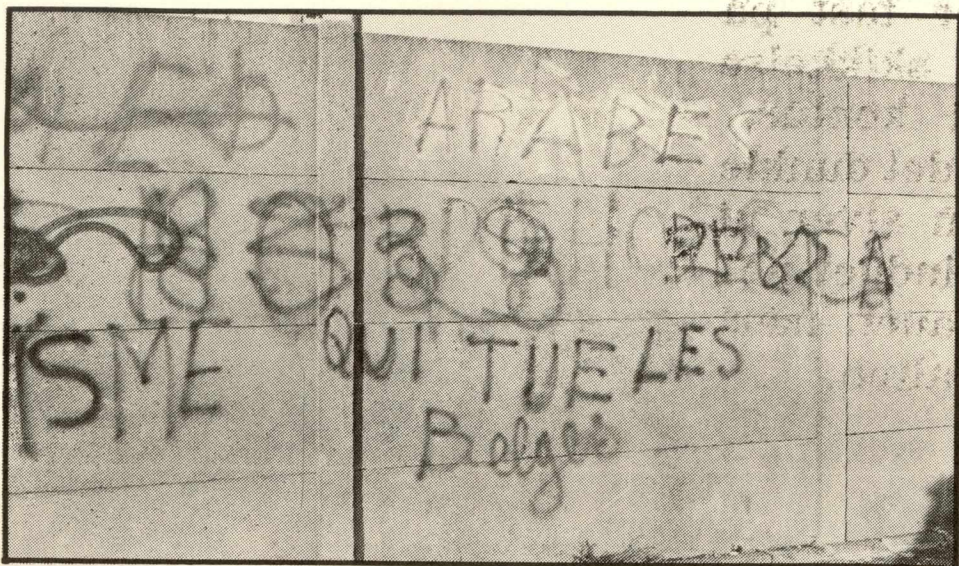
På den «andre» og den «tredje» retninga er det stor overvekt av ungdom fra arbeiderklassen. I tillegg til at de synlige sidene ved den sosiale utslinga skjer allerede når elevene er 12 år, risikerer de å ramle «ned» et nivå ved hver årseksamen hvis karakterene ikke er bra nok. «Underklassen skal

sannelig få merke at den er underklasse!», ser mottoet ut til å være.

FRAMTIDA

Den belgiske ungdommen møter nå kapitalismens krise og velutvikla evne til å vikle samfunnet inn i stadig større problemer som rammer folk. Belgia er et godt lærestykke om kapitalismen som et undertrykkende og umenneskelig system. Jeroen Ooms, leder for Rød Ungdom i Belgia, sier at de alternative folk i Belgia til sjuende og sist vil bli stilt overfor, er revolusjon eller fascisme (se egen artikkel). Det er mye som kan peke i retning av at han har rett.

LEIF STEINHOLT

«Ut med arabere som dreper belgiere»

2. generasjons innvandrere. Hva slags framtid?

I BELGIA, som er et land med 10 millioner innbyggere, bor det i dag en million innvandrere. Belgia har i løpet av de siste åra innført stadig nye rasistiske unntakslover, og fascistpartiene har i Belgia i enkelte områder en oppslutning på 10 prosent.

Grunnlaget for innvandringa til Belgia har hele tida vært landets behov for arbeidskraft. Nå er dette behovet borte, og de som en gang ble ønska velkommen er nå blitt det belgiske samfunnets sydebukker.

Belgia måtte, i likhet med andre krigsherja europeiske land, bygge opp igjen landets økonomi etter andre verdenskrig. De rike kullforekomstene var det eneste som kunne gjenreise økonomien.

Kullindustrien trengte masse arbeidskraft, men de belgiske arbeiderne ville ikke inn i gruvene. Det var farlig, dårlig arbeidsmiljø og dårlig lønn. Så sjøl om regjeringa satte i gang svære kampanjer og til og med hadde bilder av gruvearbeidere på 50-centpenger, så hadde arbeiderne andre muligheter til å livnære seg.

ARBEIDERIMPORT

Tyske krigsfanger ble i de første åra etter krigen satt inn i gruvene, men etterhvert fant den belgiske regjeringa ei bedre og mer permanent løsning. Det ble inngått en avtale med den italienske regjeringa om at denne skulle levere arbeidere, og få kull til bake. Den belgiske regjeringa pressa også den italienske i forhold til krigsskattgjeld, sånn at denne måtte godta å sende voksne menn som billig arbeidskraft til Belgia.

Arbeidernes familier fikk ikke komme til Belgia, og arbeiderne hadde bare arbeidstilatelset i kullgruvene. Italienerne jobba i gruvene uten sosial sikkerhet. Hvis de ble sjuke, ble de sendt hjem igjen. Dette bidro til å splitte italienske og belgiske arbeidere. En splittelse skapt av den sosialdemokratiske regjeringa som skulle gjenoppbygge landet.

Fra 1945 til 1947 kom det 70.000 italienske arbeidere til Belgia, men enda var det behov for flere. Etter 1950 blomstra økonomien igjen etter en kort nedgang fra 1948, og man begynte å importere mannlige spanske arbeidere også.

Etter 1955 trengtes det arbeidere på flere områder. Industrien hadde ekspandert.

Det trengtes folk til stål, og metallindustrien, og også til husbygging og hotell og restaurant.

I 1956 var det ei kjempeulykke i den fransktalende delen av Belgia. 200 italienske arbeidere ble drept i ei kullgruve. Ulykka skyldtes manglende sikkerhetstiltak. Dette førte til store demonstrasjoner i Italia, som retta seg mot lønns- og arbeidsforhold, men mest av alt mot de belgiske innvandringslovene som nekta arbeidernes familier å komme til Belgia.

Den italienske regjeringa krevde at Belgia skulle åpne grensene for arbeidernes familier, og at det skulle bygges hus og skoler til disse. Den belgiske regjeringa nekta å etterkomme disse kravene, og henvendte seg i stedet til andre land. I første omgang fikk man avtaler med de fascistiske regjeringene i Spania og Hellas, altså land hvor arbeiderne i utgangspunktet var uten rettigheter.

I begynnelsen måtte borgerskapet prøve å sette italienerne og belgiere opp mot hverandre. Nå satte man i gang kampanjer for også å sette de forskjellige innvandra nasjonalitetene opp mot hverandre. Gjennom aktiv propaganda ble det lagd myter. Om italienerne het det at de stjal damer. Spanjolene slåss med kniv, og grekerne gikk for å være særdeles late. I tillegg ble det gitt privilegier til noen av gruppene for ytterligere å styrke motsetningene. Lønningene ble økt hos de som hadde bodd der ei stund når det kom nye grupper innvandrere fra andre land. Opp mot dette sloss fagforeningene hele tida for likelønn.

«DE GYLDNE 60-ÅRA»

I de gyldne 60-åra kom over 200.000 nye arbeidere. I 1959 måtte den belgiske regjeringa godta at familiene også fikk komme, ellers ville strømmen av arbeidskraft ha stoppa opp. Dessuten så de det etterhvert som en fordel, for da brukte arbeiderne pengene i Belgia, i stedet for å sende dem til det landet de kom fra.

I løpet av 60-tallet ble innvandringa mindre kontrollert. Enkeltpersoner kom på eget initiativ, uten å ha gått gjennom sine regjeringer, noe som også passa den belgiske regjeringa bra. Da slapp man at andre regjeringer prøvde å kontrollere det hele.

I 1964 oppretta den belgiske regjeringa kontakter med Marokko, Tunis og Tyrkia. Arbeidere fra disse landa skulle også dekke behov for arbeidskraft innfor transport og rengjøring i tillegg til den tradisjonelle industrien.

UTEN RETTIGHETER

Denne nye innvandrergruppa var mennesker fra fattige tredje verden-land. De sto helt uten rettigheter, hadde ikke noen regjering som hadde inngått regulerte avtaler med den belgiske, og på grunn av språkproblemer jobba folk uten avtaler og godkjente papirer. Passene ble ofte inndratt av arbeidsgiverne, som lot være å registrere disse arbeiderne for å slippe arbeidsgiveravgift. Dermed var tusenvis av arbeidere i realiteten illegale arbeidere.

I 1967 ble det kjempeaksjoner blant disse illegale arbeiderne. Gjennom aksjoner, sultestreiker, arbeidsnedleggelse m.m. fikk man tvunget regjeringa til å gi etter og gi dem statsborgerskap. For behovet for arbeidskraft var fortsatt til stede.

Fra 1967 til 1981 steg antallet innvandrere fra 665.646 til 878.577. Inkludert i dette tallet er også andre og tredje generasjons innvandrere, altså barn og barnebarn av innvandrere som er født og oppvokst i Belgia. Det betyr at selve innvandringa sank utover 70-tallet, noe som skyldes nedgang i økonomien og dermed mindre behov for arbeidskraft. Fra 1974 ble det innført innvandringsstopp, sånn at det i realiteten bare er familier til innvandrerearbeidere og kvoteflyktninger som har kommet inn.

APARTHEID

Fascistene har hele tida protestert mot innvandringslovene som tillot familiene å komme inn. Etter noen år tok de konservative over denne ideen, og regjeringa vedtok å nekte familier å komme etter. Videre må alle studenter fra alle land utenom Det europeiske fellesmarkedet (EF) betale skyhøye utgifter for å studere her. Belgiske ungdommer må betale 1000-1800 kroner for å bli student. Utlendingene må betale mellom 40.000 og 300.000 i tilsvarende avgift. Dette gjelder også studenter fra Belgias tidligere kolonier.

Det belgiske samfunnet har etterhvert fellestrekk med apartheidstater. Belgierne (de «innfødte») har grønne pass, mens innvandrerne gis gule, som må fornyes med jevne mellomrom. Unge innvandrere som har bodd i Belgia hele sitt liv, har ingen sosiale rettigheter. De får ikke trygd av noe slag hvis de blir arbeidsløse. Og hvis du f. eks. er marokkaner og ikke går på skole eller har jobb, kan du bli sendt ut av landet når som helst. For Belgia har aldri underskrevet noen avtale med Marokko.

Historiene om grove trakasseringer og vold mot innvandrere er uendelige, og kunne fylt mange sider. Det er den statlige rasismen innvandrere lider mest under. Stadig fornying av pass betyr at man i realiteten er innvilga bare midlertidig opphold. Evig usikkerhet om hvorvidt man får bli eller ikke, gjør at tusenvis, for ikke å si titusenvis av innvandrere, ikke har noen framtid.

FASCISTENE

Regjeringas siste tiltak er at den har gitt bydelene som ønsker det lov til å nekte innvandrere å bo i bydelen sin. Fascisten Bols, som er ordfører i en bydel i Brussel, har fått praktisere dette i mange år. Han har også fullmakt til å innføre vilkårlige unntakslover, som for eksempel portforbud etter klokka 18.00. Dette ble innført under muslimenes fastemåned ramadan i fjor, hvor folk tradisjonelt samles utendørs eller hos hverandre.

Og stadig flere bydelene kommer etter. Fascistenes oppslutning er som sagt stor, spesielt i Brussel. Så spørs det om man lykkes i fortsatt splitting av belgiske arbeidere og innvandrere, når krisa fører til rasering av arbeidsplasser og massearbeidsløshet også for belgiere.

TORIL STORVESTRE

Men tiltakene fra staten som oppmuntrer rasisme tiltar i styrke, dermed vokser også de rasistiske ideene til vanlige folk. Politiken til regjeringa er å si til de som går arbeidsløs at det er innvandrerne som er årsaka til det, og det skaper rasisme.

— Hvis vi kan snakke om «hverdagsrasisme», hvordan rammer den, spør vi. Aicha forteller om hvordan hun, etter å ha bodd fire år i Belgia, fikk avslag etter å ha søkt på leilighet, på grunn av sin marokkanske bakgrunn. Vi får høre om politiet som er uhyre nidkjære med å kontrollere unge gutter med mørk hud, og dermed får eldre damer til å tro at alle gutter fra 3. verden er kriminelle. Og om massemedia, som er flinke til å nøre opp under historier som bygger opp om rasistiske holdninger.

I Belgia er det vedtatt lover som gir myndighetene rett til å sende marokkansk ungdom tilbake til Marokko hvis de ikke har arbeid eller arbeidsløshetsstrygd etter endt skolegang eller studie. — Vi kjenner ikke til konkrete eksempler på ungdom som har blitt ramma av denne loven. Men når du står i en situasjon uten skole, jobb eller trygd, kommer du fort inn i en ond sirkel. Noen begynner kanskje å stjele, og mange begynner også med narkotika. Men ut fra den situasjonen som er, er det lite kriminalitet. Situasjonen er hundre ganger hardere enn størrelsen på kriminaliteten tilsier.

SJØLDREVET EKSTRAUNDERVISNING

Utdanninga som den belgiske staten tilbyr innvandrerungdom er spesielt dårlig. Ung-

dommen her har svart på dette med å organisere ekstraundervisning på fritida. Det betyr at lederne ved huset gir timer i de viktigste faga gratis ved sida av sin regulære jobb, til 10 elever. Og som de sier sjøl: - Dette første året vi driver dette opplegget, vil vi arbeide med elever ved en enkelt skole. Vi har begynt med 10 elever som bruker å være på huset, men hvis vi gikk ut og lagde PR, ville hundrevis komme. Staten veit godt at skolen ikke er tilpassa innvandrere, men gjør lite med det.

Behovet for slike opplegg er med andre

Mohamed

ord enormt. Derfor har de også planer om å utvide virksomheta i framtida, ved å kontakte flere skoler, få tak i lærere som vil stille opp, og få økonomisk støtte. Det finnes også andre ungdomshus som driver på samme måten, og her kan de tenke seg et samarbeid. - Mange innvandrere lever i leiligheter som ikke har egne barnerom hvor ungene kan lese leker. Ofte kan ikke foreldra lese sjøl, eller de skjønner kanskje ikke hva det trengs for. Rike familier kan

betale for privatlærer, så det systemet som er fungerer sosialt urettferdig. Og det er ikke et problem bare for unge innvandrere. Problemene med å få seg utdanning er synlig blant vanlige folk, hos underklassen. At så mange trenger tilbudet vårt, viser at skolen ikke er bygd for folk, blir vi forklart.

ORGANISERING AV INNVANDRERJENTER

Et av de siste tilskuddene til husets aktiviteter, er ei egen gruppe som skal organisere innvandrerjenter fra arabiske land. Huset skal være for alle, og jentegruppa er således i husets «ånd». Å dra jenter med på slike aktiviteter, bryter med mange tradisjonelle oppfatninger av hva som skal være jenters rolle. - Vi starta med jentegruppa i februar i fjor. Først hadde vi diskusjoner om forholdet mellom jentene og foreldra deres. Vi lot jentene lære ei tradisjonell historie som de fortalte mødrene sine, sånn at de skulle se at husaktivitetene ikke brøt med deres egne tradisjoner. Mødrene blir invitert til å være med på møtene i jentegruppa. Gruppa har bl.a. drevet med arabisk musikk og dans, for å holde på røttene. Dette er det første steget for å få jenter med på også andre husaktiviteter.

ØKE SJØLBEVISSTHETA

Når vi til slutt spør om hva som er de konkrete målene de ønsker å jobbe mot utad i

samfunnet, blir det lagt vekt på å øke ungdommenes sjølbevissthet. - Alle trenger å vite hvor de vil sjøl, organisere seg sjøl, for å kunne organisere i forhold til andre. Kravet om at alle unge marokkanere skal ha rett på sosial støtte på lik linje med andre, blir også trukket fram. For å oppnå dette, skal

Driss

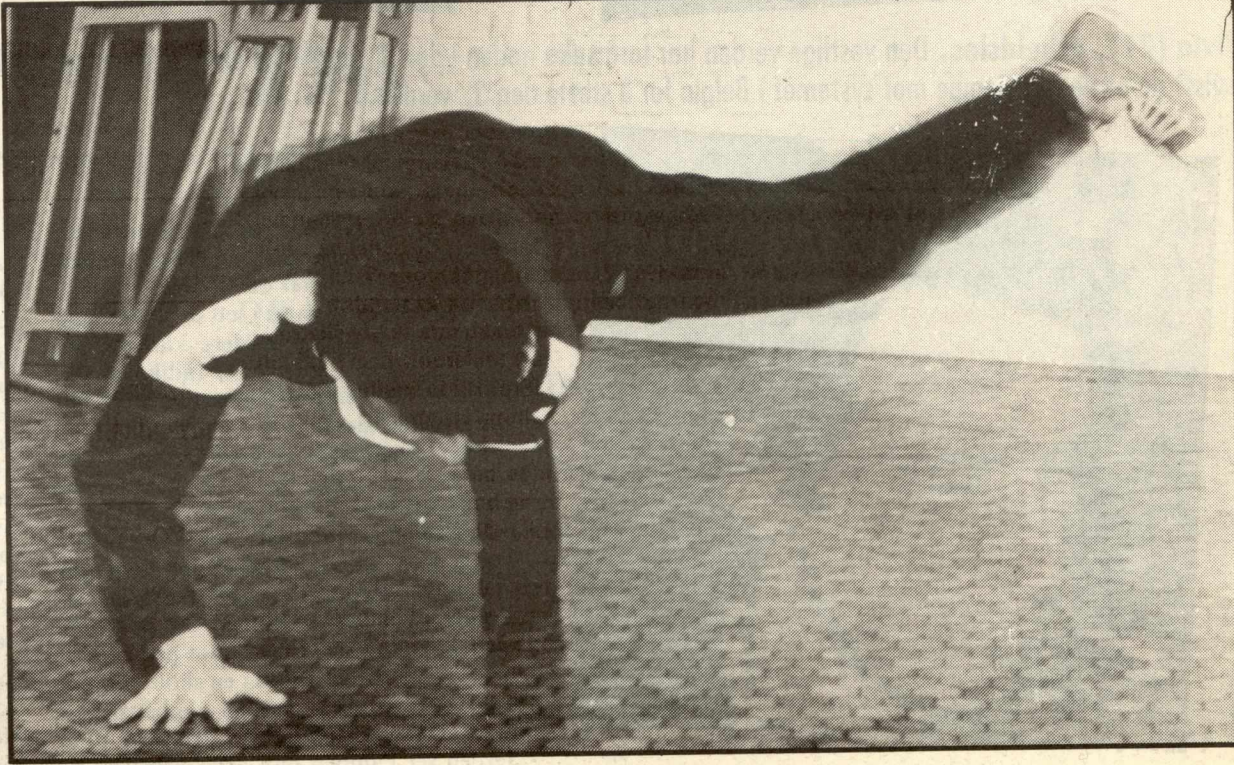
de spre informasjon til folk om hva som er situasjonen, for å bevisstgjøre. Deretter må ungdommen organiseres. - Men dette er vanskelig. Vi har planer om å organisere et fotballmesterskap med andre ungdomshus, og ser på det som det første skrittet for å nå større politisk bevissthet og økt organisering. Det går sakte, men sikkert.

Ungdomshuset **Avicenne**, der drømmene lever og ungdom kjemper for å gjennomføre dem i ei tøff virkelighet.

AV LEIF STEINHOLT

TORIL STORVESTRE

HVORFOR RØD UNGDOM?

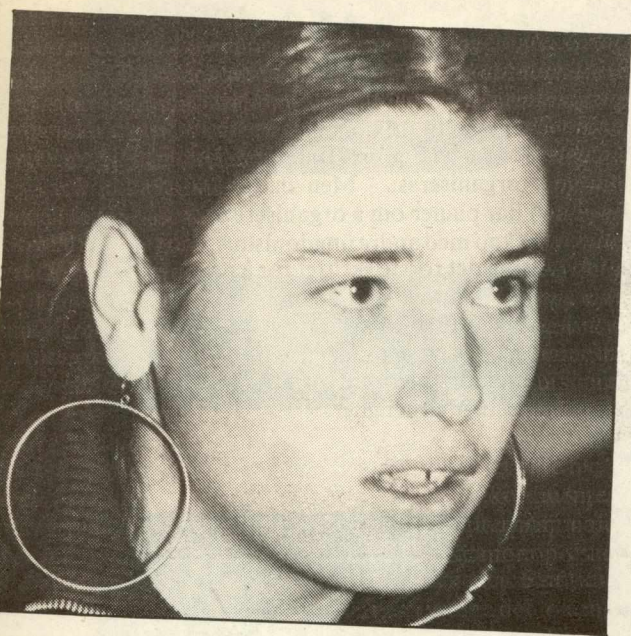
TORIL STORVESTRE

Karen (26), sjukepleierstudent. — Jeg traff folk som var med i Rød Ungdom gjennom arbeid for Palestina. Jeg oppdaga at RU jobba ærlig for saker, og ble med i Rød Ungdom fordi det er en organisasjon hvor det går an å gjøre noe.

TORIL STORVESTRE

Eric (26), student. Jeg har humanistiske ideer, og de blir best satt ut i livet gjennom et kommunistparti. De mest utvikla formene for humanistiske ideer binder humanismen og marxismen sammen. Du trenger en ideologi, en teori og en organisasjon for å nå disse måla.

TORIL STORVESTRE

Olivia (21), arbeidsløs. Den vestlige verden har forårsaka nøden i den 3. verden. Indirekte tjener også arbeiderklassen i vest på kolonialismen. Det er viktig å gjøre arbeiderklassen her bevisst på at de må kjempe mot systemet i Belgia for å støtte den 3. verden.

TORIL STORVESTRE

REVOLUSJON eller fascisme. Sånn stiller Jeroen Ooms, leder for Rød Ungdom i Belgia det, på spørsmål om hvilke retninger belgisk ungdom kan gå i sett ut fra ei framtid prega av stadig hardere klassekamp. — Ungdommen leiter etter radikale svar. Dette er de egentlige alternativene de blir stilt overfor, sier han.

Den knallharde omstillingspolitikken som stat og kapital prøver å gjennomføre på alle områder i det belgiske samfunnet, gjør at ungdom kan se ei framtid i møte som ikke har mye å by dem. Men i dette kan også kimen til opprør ligge. Derfor angripes de demokratiske rettighetene. Og ungdommen skal disiplineres gjennom lenger militærtjeneste og lenger tid i en skole som får mer karakter av å være en oppbevaringsplass. Dette er de viktigste årsakene til at Jeroen ser kampen mot arbeidsløsheta og

forsvaret av de demokratiske rettighetene som de viktigste områdene for belgisk ungdom i dag.

Hva er så Rød Ungdoms oppgaver i forhold til dette? — Først, sier Jeroen, må vi vise ungdommen deres egen styrke. Vi må overvinne oppgittetheta, — troa om at det ikke nytter å gjøre noe. Og vi må gi raske svar. I Belgia står valget egentlig mellom oss og fascistene. For fascistene har også et radikalt svar: Spark ut innvandrerne! Dette har de også klart å vinne ei viss oppslutning om. I Brussel får f.eks. de fascistiske partiene — 5 grupper med forskjellig størrelse — til sammen 80.000 stemmer.

Jeroen ser på styrkinga av nasjonalgarden som det viktigste angrepet på de demokratiske rettighetene i dag. Nasjonalgarden rustes opp, og består nå av 19.000 velbe-

væpna halvmilitære politifolk. Inspektøren som skal kontrollere nasjonalgardens virksomhet, er sjøl med i nasjonalgarden. Den har bl.a. blitt satt inn mot streikende gruvarbeidere, og da gått fram med stor iver og brutalitet.

— Nasjonalgarden er egentlig en hær for å forsvare kapitalismen. Militært og teknologisk er den i stand til å gjennomføre et kupp. Det vil komme svære klassekamper i framtida, og vi veit at det er krefter innafor borgerskapet som vil prøve seg på et kupp dersom et opprør truer makta deres, sier Jeroen. Han trekker også fram nye lover som i stor grad legaliserer telefonavlytting — noe også flere borgerlige partier var imot — som eksempel på hvordan de demokratiske rettighetene angripes.

LEIF STEINHOLT

KRISTIN M. JOHANSEN

DELIKAT FETT RENNER
FRA DIN MUNN
DINE MUNNVIKER
HALVRÅTNE TENNER
TYGGER SOM FAEN
I DEN INDUSTRIALISERTE VERDENS DEKADENTE
FAST FOOD
SPEED FOOD
JUNK FOOD

Jeg vil ha deg

JEG SKAL VIL VÆRE TOTALT,
ALTOMFATTENDE;
DOMINERENDE;
OG EGOSENTRISK.
DU SKAL VIL LIKE DET,
KANSKJE.

Du

HOLD AV MEG
HOLD MEG
VIK FRA MEG
VÆR MED MEG
DRA FRA MEG
SE TIL MEG
SE BORT FRA MEG
SE PÅ MEG
HOLD DEG VEKK FRA MEG
TA PÅ MEG
BERØR MEG
VÆR IETT MED MEG
TA MEG

Terje Andersen, 20 år.

DET HELLIGE LAND

— PALESTINERE lever som flyktninger i sitt eget land.

Jerusalems mur står der bastantisk og stolt, skinnende og blinkende i solen. Når solen går ned bades muren i en flammende rød-farge. Muren er et bilde av palestinere og deres historie.

ENGLANDS SVIK

Palestinere har i lang tid søkt frihet - friheten til å puste og snakke fritt. Israel i dag er et mareritt i forhold til Ottomanernes (Tyriks-storrike) tvangstrøye. I 1915 lovet England å støtte arabisk uavhengighet, til gjengjeld for allianse mot tyrkerne under 1. verdenskrig. Året etter (1916) inngikk England avtale (Sykes - Picot avtalen) med Frankrike og Tsar-Russland. Etter revolusjonen i 1917 trakk Russland seg og samtidig avslørte det engelske sviket til araberne. I følge avtalen ble Midt-Østen delt mellom England, Frankrike og Tsar-Russland.

SIONISMENS INNTOG

I 1919 åpnet den britiske regjeringa det hellige lands grenser for jødisk innvandring. Sionismen fikk nå fritt spillerom. Før 2. verdenskrig begynte England å miste kontrollen over situasjonen. I 1948 proklamerte Ben Gurion staten Israel. På den tida kjempet engelske soldater og palestinere i fellesfront mot Israel. Vestbredden og Gaza-stripen er i følge FN palestinsk territorie. I 1967 gikk Israel mot alle FN-resolusjoner og okkuperte Vestbredden og Gaza-stripen, og områder fra både Egypt og Syria.

PLO

Til tross palestinernes fortvilelse, klarte de

å organisere seg og kampen. PLO ble stiftet med FN's velsignelse i 1974. PLO er i dag talerøret for palestinerne. Det er en »paraply-organisasjon», med flere fraksjoner, med et mål : Vestbredden og Gaza-stripen skal frigjøres som palestinsk stat. En undersøkelse blandt palestinere på Vestbredden og Gaza, viser at Arafat er den eneste rettmessige leder for PLO. Enheten er stor og kampen er organisert, men hvor stor tålmodighet har de?

MOTSTANDSVILJEN ER STOR

Over 50 av befolkningen har blitt arrestert. Alle føler og ser trakasseringen fra Israel. Ungdommen venter på at ord skal bli handling. Det blusser opp i perioder. De angriper militære med stein, legger brennende dekk i veien for å hindre patruljene å kjøre fritt. Fremdeles har den israelske hæren mer eller mindre kontroll over hva som finnes av våpen.

HOVEDPROBLEMET ER OKKUPASJONEN

Palestinere mener hovedproblemet i dag er Jordan, nabolandet til »Israel». Jordan har gjennom årtier stått for massakre av palestinere og har vist PLO en kald skulder. I dag prøver de gjennom investeringer og andre tilnærmelser på å splitte palestinerne. Et sirkus for oss i sør. Israel og Jordan har felles front mot PLO. Krigen er i Palestina - likevel er det i Palestina at freden skal fødes. Palestinske ungdommer vil uansett problemer en dag få dyrket jorden og la blomstene spire.

AV GEIR HARTMANN

GEIR HARTMANN

Sionisme:

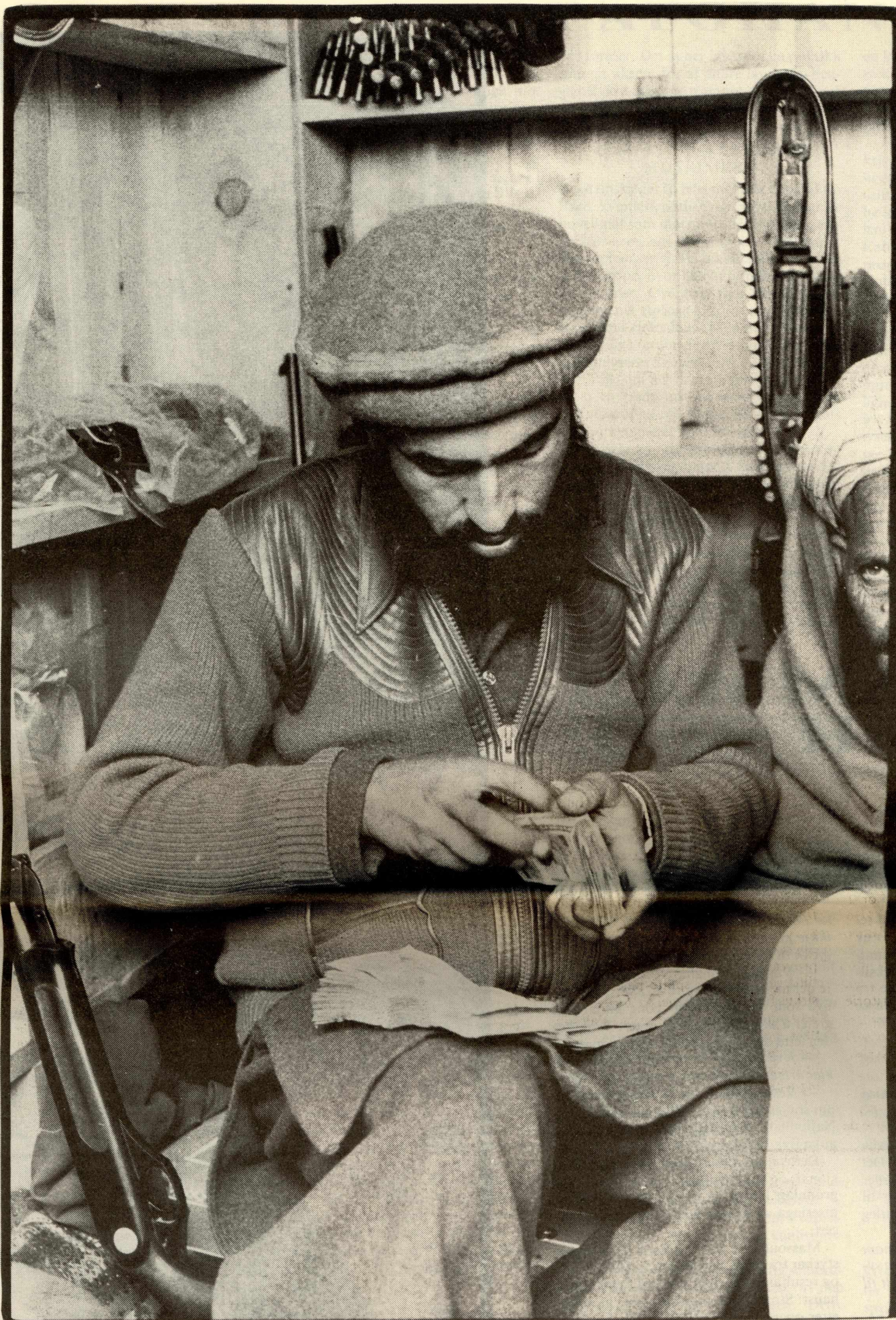
Grunnleggeren av sionismens ideologi er den jødiske og østerrikske journalisten, Theodor Herzl. Den første sionist-kongressen i Basel i 1897, erklærte de: »Sionismens mål er å skape et hjem for det jødiske folket i Palestina. Herzl's dagbok fortsetter: «Om jeg skulle summere opp kongressen i Basel i ett ord - som jeg skal vokte meg vel for å offentliggjøre - ville det være dette: I Basel grunnla jeg den jødiske staten. Om jeg sa det ordet høyt i dag, ville jeg bli møtt med allmen latter. Kanskje om 5 år, og i alle fall om femti år, vil alle merke det.»

Sionismen hevder at jødene som religiøs gruppe har krav på området der staten Israel ligger. Å være antisjonist betyr ikke å være mot jødene som jøder, men mot at en bestemt religiøs tro gir rett til å opprette en egen stat og diskriminere ikke-jøder innfor denne staten.

Anti-semittisme:

Anti-semittisme betyr å gå mot og diskriminere jødene fordi de er jøder. Dette kommer klarest fram i nazistenes ideologi, hvor jødene i seg selv var en trussel og et problem. Anti-semittismen er anti-jødisk. En anti-jøde vil være det samme som en rasist.

KJELL GJERSETH

190 000 TIL MASSOUD

LØYVINGA frå «Våpen til Afghanistan» rekk til ein halv million Kalashnikov-skot. Om vi tenkjer oss at ein prosent av dei treff målet har vi teke livet av 5 000 fientlege soldatar. Det ville vere ein stor militær siger, seier Mohammad Es'Haq om dei 190 000 kronene som no er overlevert til Massoud i Pansjhir.

MOHAMMAD E S ' H A Q

LEIF GABRIELSEN

MOHAMMAD Es'Haq er politisk sekretær i Jamiat-e-Islami Afghanistan, eit av dei største partia i sjupartiallansen. Samtidig er han frå Pansjhir, og er ein av eksilrepresentantane til Massoud. Pengane frå «Våpen til Afghanistan» vart samla inn av Raud Ungdom hovedsakleg i 1985-1986.

UNIK INNSAMLING

— *Kor ofte får Massoud pengar som er ømerka til våpen slik som løyvinga frå «Våpen til Afghanistan»?*

— Eg har faktisk aldri hørt om noko slik løyving frå ein vestleg organisasjon før. Det hender at muslimske organisasjonar eller velstående einskildpersonar gir pengar til våpen, men denne innsamlinga er eigentleg heilt unik.

— *Desse pengane er samla inn gjennom ein kampanje blant norsk ungdom. Kva synest du om at dei har samla inn spesielt til våpen?*

— For det første er eg sjølvsagt glad både på vegne av Massoud og for heile krigen sin del at vi får desse pengane. Samtidig viser denne innsamlinga m.a. at mange norske ungdommar har skjont at vi ikkje berre kjempar denne krigen for vår eigen del.

Dersom verda tillet Sovjet å vinne krigen i Afghanistan, vil herskarane i Kreml oppfatte det som eit klarsignal til å gå laus på andre små statar. (Es'Haq har vore i Noreg, og veit at vi har ein mektig felles nabo...).

På den andre sida: Greier vi å jage ut sovjet-troppane, kan mange små land i verda puste tryggare. Skal vi greie det, treng vi sjølvsagt våpen. Derfor er løyvinga gledeleg sjølv om summen naturleg nok ikkje rekk til mange eller svært avanserte våpen.

Summen Massoud har fått tilsvarer omkring 3,4 millionar afghanis. Ei Kalashnikov-kule kostar mellom seks og åtte afghanis. Ein halv million skot er trass alt sin god del, tenkjer Es'Haq høgt.

HUMANITÆRT!

— *Denne innsamlinga førte til ikkje så reint lite debatt i Noreg. Ungdom som sam-*

lar inn til våpen er ikkje dagleg kost. Ville ikkje pengane gjort samme nytten om dei gjekk til humanitære formål?

— Våpen er humanitært formål! Kanskje det meste humanitære av alle. Tenk deg liva som blir spart kvar gong mujahedin greier å skyte ned eit helikopter. Tenk deg den letta det er å sleppe helikopterduren.

— *Kva så med framtida? Korleis utviklar krigen seg, i Panjshir og andre stader?*

— Vestleg presse har skrive ein god del om sovjetiske framgangar, om suksess for Najibullah, om krigstrøtte mujahedin og auka flyktningastraumar i år.

Dette er ei sanning med store modifikasjonar, og konklusjonar trekt på svært tynt grunnlag. I nord har vi tvert om sett at organiseringa av krigen blir stadig meir avansert.

Massoud har gått i spissen for å samle styrkar frå fleire provinsar i ein felles front, og resultatet har vi alt sett ved fleire høve i haust: Store garnisonar har vorte inntekne etter operasjonar der mujahedin frå fleire provinsar har vore med i samme åtak.

Dette representerer eit heilt nytt nivå i krigføringa til mujahedin og står i skarp kontrast til historiene i vestleg presse.

STINGER ELLER BERRE RYKTE?

— *I fjor vår lova Reagan avanserte Stinger-rakettar til mujahedin. No går rykta om at dei omsider har komme. Stemmer rykta?*

— Eg har ikkje sett dei. Eg trur og eg kan seie at ingen Jamiat-kommandant har sett dei. Førebels veljer eg å tru at det framleis er rykte.

— *Kva med spekulasjonane om at Stinger-rakettane kan snu opp ned på utviklinga av krigen?*

— Dei er nok svært overdrivne. Den viktigaste effekten er kanskje den psykologiske. Sjølv om fienden sitt luftvåpen kanskje blir tvunge litt høgare til vers og dermed ikkje blir så treffsikkert kvar gong som i dag, trur eg vi skal vere varsame med å stille for store forventingar til eit enkelt våpen, seier Mohammad Es'Haq.

ALBERT COLLETT

SVIK MOT AFGHANISTAN?

LIGGER det an til et svik mot det afghanske folket? Mens den sovjetiske okkupasjonsmakta trapper opp krigføringa mot *mujahedin* - den afghanske frigjøringsbevegelsen står Gorbatsjov fram som verdens ypperste fredselsker. Våpenhvile, tilbaketrekking av sovjetiske tropper, fred, proklameres det fra Kreml og quislingene i Afghanistans hovedstad Kabul. Og SVs leder Theo Koritzinsky er blant de første som svelger agnet og står fram som en «hvit» og fordomsfull mann.

Det var i et oppslag i SVs avis Ny Tid at Koritzinsky slapp katta ut av sekken. Sjø om han her fortsatt holdt fram kravet om sovjetisk tilbaketrekking som det viktigste, trakk han fram positive fredsutspill fra Sovjet, som våpenhvile og forslag om å danne en nasjonal koalisjonsregjering i Afghanistan.

Samtidig understreka han at venstrebevegelsen i Norden ikke må undervurdere de «udemokratiske, kvinnefiendtlige og fanatisk-religiøse hovedmål som motstandsbevegelsen kjemper for.» - Erfaringene fra Iran skremmer. Det er all grunn til å være skeptisk til mujahedinorganisasjonens program for politiske, økonomiske og sosiale reformer, sa Koritzinsky, og fikk nok mange SV-intellektuelle til å nikke med en bekymra mine.

I Klassekampen noen dager seinere utdypa han dette: «Etter at jeg møtte de afghanske lederne i Peshawar er jeg alvorlig bekymret for hva som vil skje med mennekerettighetene i et framtidig islamsk Afghanistan». Videre holdt Koritzinsky fram ei «finsk løsning» - en nøytralitet som heller i retning av en stormakt som en realpolitisk mulighet for Afghanistans framtid.

Koritzinskys uttalelser er alvorlige. De kommer i ei tid hvor det under et falskt fredsbanner foregår et stormaktsspill om Afghanistan som fort kan selge ut det afghanske folkets sjølråderett, samtidig som Sovjet gjennomfører stortstilte offensiver mot frigjøringsbevegelsen for å knekke den. Hva er det egentlige innholdet i det Koritzinsky sier?

DEN NASJONALE UAVHENGIGHETA

Forsvaret av prinsippet om nasjonal uavhengighet står sentralt i forhold til krigen i Afghanistan. Enhver nasjon og ethvert folk har rett til å bestemme over seg sjøl og si framtid. Dette gjelder også om det er snakk om et land som vi ellers måtte være uenig med politisk. ? Nasjonal uavhengighet er et avgjørende prinsipp å forsvare også i kampen for fred. Når Sovjet okkuperer Afghanistan, og det ikke skapes en opinion mot okkupasjonen bygd på at det er afghanerne sjøl som må bestemme hvordan et fritt Afghanistan skal se ut, åpner vi i realiteten for at andre lands uavhengighet kan krenkes og at imperialismen og stormaktsinteresser får råde. Sånn sett er forsvaret av Afghanistan, bygd på at afghanerne sjøl skal bestemme over sitt eget land, viktig også for forsvaret av uavhengigheta av vårt eget land.

«REALPOLITISK NØDVENDIGHET»

Når Koritzinsky taler varmt om «en nasjonal koalisjonsregjering» går han i realiteten inn for at frigjøringsbevegelsen skal inngå et samarbeid med et quislingregime for å skape «fred». Det blir som om man skulle ha foreslått at den norske motstandsfronten under 2. verdenskrig skulle ha gått inn for en koalisjon med Quisling, i «den nasjonale forsoningas» navn. Og når han tar til orde for ei «finsk løsning» - en nøytralitet som heller mot ei stormakt som «en realpolitisk mulighet», åpner han for at Sovjetdominansen fortsetter, men i mindre syn-

lige former. Det åpner igjen for en politikk som gir aksept for at andre lands uavhengighet krenkes og trampes ned som «en realpolitisk nødvendighet».

«FANATISK-RELIGIØSE MUSLIMER»

Koritzinsky går til felts mot «de udemokratiske, kvinnefiendtlige og fanatisk-religiøse hovedmål som motstandsbevegelsen kjemper for», og advarer mot «et nytt Iran». Her gir han seg sjøl ei takknemlig skyte skive å angripe, hvor han kan spille på mange fordommer. Overgrep mot menneskerettigheter må sjølsagt påtales og kritiseres i Iran som i andre land. Men islam består av forskjellige retninger og strømninger, som må analyseres konkret. Det viktigste er dog at et folk sjøl må få velge sin egen religion, og at en kamp mot undertrykkende sider ved religionen må bygge på dette folkets egen virkeligheter og tradisjoner.

Koritzinskys utlegninger bringer assosiasjonene til de som mana til kamp mot «den gule fare». Kineserne sto klar til å myldre ut over verden og ta over. I for lengelsen av dette synet ligger rasismen.

Kvinnefrigjøring i Afghanistan må være de afghanske kvinnes eget verk, og bygge på deres egne premisser og deres egen kultur. I dag er det *Sovjets okkupasjon* og lakeiene deres i Kabul som er det fremste hinderet for frigjøring av kvinnene i Afghanistan.

MENNESKE RETTIGHETER

Og til spørsmålet om menneskerettigheter: I dag blir menneskerettighetene brutt på det groveste i Afghanistan, på grunn av Sovjets krigføring. I en rapport fra FN's menneskerettighetskommisjon fra februar -86 konkluderes det med at krigen i Afghanistan er den skitneste i FN's historie. Over 5 millioner afghanere er drevet i landflyktighet, av ei befolkning på ca. 16 millioner. Amnesty International har gitt ut en rapport om omfattende bruk av tortur i afghanske fengsler. Det er flere ganger rapportert om massakre av landsbyer, og sovjetiske fly slipper bomber mot hus og avlinger fra stor høyde.

Dessuten: Å se islam utelukkende gjennom vestlige briller, blir raskt et syn som blir farga med århundrers ideologi om den hvite, vestlige overlegenhet. I Afghanistan fungerer islam som et samlingsmerke og en inspirasjon som gir kraft til å kjempe mot Sovjet og for et fritt Afghanistan.

HISTORISK I PESHAWAR

I Peshawar i Pakistan var det i januar et historisk møte. Bortimot 100.000 afghanske flyktninger var til stede da ledere for sju forskjellige afghanske partier kalt 7 partialiansen møttes. Møtet representerte ei enhetlig og kraftig avvisning av Sovjet og regimet i Kabul sine initiativ om «våpenhvile, nasjonal forsoning og koalisjonsregjering».

Vi er altså vitne til økt enhet og samordning mellom de forskjellige delene av den afghanske frigjørings bevegelsen. Dette skjer også internasjonalt. 7 partialiansen har f.eks. lagt fram som et viktig krav at den får overta plassen som Kabul-regimet i dag har i FN.

«FREDSFORHANDLINGER»

Samtidig fortsetter de «fredsforhandlingene» som har foregått i Geneve i Sveits siden 1982. De holdes indirekte mellom Kabul-regimet og Pakistan med FN's Diego Cordovez som meglingsmann, fordi Pakistan ikke anerkjenner regimet i Kabul.

I Aftenposten 26. februar meldes det at det nå bare gjenstår ett punkt i en avtale som vil gi fred i Afghanistan. Det mangler

en konkret plan for tidsramma for tilbaketrekking av de sovjetiske styrkene, i følge Cordovez. Men bak ord som ved første øyekast kan virke optimistiske, skjuler de politiske realitetene seg.

For Sovjet dumpa ikke «utilsikta» ut i krigen i Afghanistan. Bak okkupasjonen ligger langsiktige strategiske interesser. En «tilbaketrekkingssplan» vil høgst sannsynlig samtidig sikre at Sovjet holder kontrollen over Afghanistan. Og typisk nok var Kabul-regimets leder Najib raskt ute og propaganderte for sitt forslag om «koalisjonsregjering» da Cordovez meldte at man bare står et punkt fra å få en fredsavtale.

Sovjet og regimet i Kabul ønsker å sjølsagt å isolere frigjøringsbevegelsen mest mulig internasjonalt, for å kunne gi et «nøytralt» pro-Sovjet-regime, som vil ha minimal støtte i det afghanske folket, muligheter til å styre under mest mulig «stabile» forhold innenlands. Blant anna i dette lyset på vi se Gorbatsjovs feiende fredstoner og de ulike utspillene som skal gi inntrykk av at Sovjet har hederlige hensikter i Afghanistan.

Her er det Theo Koritzinsky sluker agnet med søkke og lodd. Samtidig gir Koritzinskys bekymringer et ekko fra den britiske kolonialismens høgalder, da Cecil Rhodes, som ga navnet til den britiske kolonien Rhodesia (nåværende Zimbabwe) snakka om «den hvite manns byrd». Denne byrden besto i det tunge oppdraget det var å sivilisere de ukristelige svarte buskmennene. Nå dreier den hvite mannens bekymringer seg om de svartmuskede muslimene i Afghanistan.

UNGDOMSPOLITISK FELLESOPPROP

I skarp kontrast til Koritzinskys linje, står den fellesuttalelsen som for ikke lenge sida ble under tegna av fem norske partipolitiske ungdomsorganisasjoner. Norges Unge Venstre, Kristelig Folkepartis Ungdom, Senterungdommens Landsforbund, Fremskrittets partiets Ungdom og Rød Ungdom samla seg rundt en tekst som har som overskrift *Kabul-regimet ut av FN, frigjøringsbevegelsen inn!* (Se egen boks). Dette er et krav som den afghanske frigjøringsbevegelsen prioriterer høgt nå, og som også har støtte fra de to norske solidaritetsorganisasjonene Afghanistankomiteen og Afghanistanhjelpen.

Verken Unge Høyre, AUF eller SVs ungdomsorganisasjon Sosialistisk Ungdom støtta uttalelsen. Når UH allikevel sa at de støtta innholdet, sier det noe om at det å legge tverrpolitisk tyngde bak dette kravet ikke har stor prioritet der i gården. AUF sier de er skeptiske til å bruke FN som virkemiddel. Forøvrig er standpunktet i tråd med Arbeiderpartiets arbeidsprogram, som i stedet for det klare «Sovjet ut av Afghanistan - støtt frigjøringskampen», sier «Fred i Afghanistan.»

KORITZINSKYS SKYGGE

SUs rolle, er et klassisk forsøk på å ri to hester samtidig. På den ene sida ønsker de å suspendere Kabul-regimet fra FN, men på den andre sida går de mot at frigjøringsbevegelsen skal få overta plassen. Det er sjølsagt bra at SU vil ha Kabul-regimet ut. Men når de ikke vil ta klar stilling for de kreftene som representerer det afghanske folket og dets vilje, blir det noe hult over det hele. Skyggen fra Theo Koritzinsky hviler tydeligvis tungt over SU. Framtida vil med sikkerhet bringe hardere politiske kamper om hva som skal være grunnlaget for og innholdet i solidaritetsarbeidet for Afghanistan. Koritzinsky varslar stor vilje til et svik.

AV LEIF STEINHOLT

Kabul-regimet ut av FN — frigjøringsbevegelsen inn!

Undertegnede ungdomsorganisasjoner kan på ingen måte akseptere regimet i Kabul som en legitim representant for det afghanske folket. Regimet holdes oppe av okkupasjonsmakta Sovjet, og driver en brutal og blodig krig mot det afghanske folket.

Vi vil derfor be den norske regjeringa bidra til at regimet i Kabul ikke lenger får representere Afghanistan i FN, og at Afghanistans plass blir overlatt representanter for den afghanske frigjøringsbevegelsen. Vi ber den norske regjeringa om å arbeide for dette gjennom

FN, og gjennom andre internasjonale fora.

Dersom FN skal ha noen funksjon, bør organisasjonen i prinsippet være åpen for alle nasjoner. Derfor må terskelen for representasjon være lav. Et av de få tilfellene hvor retten til representasjon bør gis til andre enn de offisielle styresmaktene er de tilfeller hvor vi har å gjøre med et regime som er styrt og innsatt av et fremmed regime. Undertegna av: *Norges Unge Venstre, Senterungdommens Landsforbund, Kristelig Folkepartis Ungdom, Fremskrittspartiets Ungdom og Rød Ungdom.*

FRAMTIDAS SKOLE

TORILL STORVESTRE

NICOLAY B. JOHANSEN

DET NYE bryter mot det gamle. Så også med skolen. Utviklinga kan peke mot ei framtid hvor millioner av unge også i vår del av verden går mot et liv som »overflødig» når datarobotene tar over. Fortsatt skal skolen tilpasse menneskene til det samfunnet som er. Dette er en innfallsvinkel for visjoner om framtidens skole, hva den vil ta opp i seg og hvordan den vil se ut. Rute 80 samla to av dem som burde se over horisonten: **Ola Peter Gjessing**, leder i Norges Gymnasiastsamband (NGS), og **Astri Bryn**, leder i Yrkesskoleelevenes og Lærlingenes Interesseorganisasjon (YLI) til halvannen times høgttenkning.

Så med den uttalte arbeidstittelen «Skolen og elevbevegelsen mot år 2000» åpner vi med å spørre Ola Peter, leder for en organisasjon med 96.000 medlemmer:

- *Hvordan vil skolen se ut om 15 år?*
- Det er vanskelig å si hva man tror. Men jeg kan si hva jeg *håper*. Da vil jeg først framheve at norsk skole ikke må sakke akterut i forhold til utlandet.
- *Men hva tror du?*
- Det er mange løse tråder. Hvordan pengene brukes, hvor mye. Men hvis man ikke klarer å holde på lærerne ser jeg negativt på det. I dag trekker næringslivet til seg de beste lærerne. Derfor vil jeg prioritere lærerne. Men det er ikke min oppgave å si hva man skal kutte i forhold til.

LOKAL STYRING?

Her bryter Astri Bryn inn:

— Staten har nettopp innført et nytt inntektssystem for fylker og kommuner, som har blitt lagt fram som økt lokal styring. I virkeligheta har staten skjøvet fra seg ansvaret for fylkes- og kommuneøkonomien. I forhold til kravet til NGS og YLI om lik rett til utdanning, er dette katastrofalt.

I parantes bemerka får vi legge til at ei viktig side ved det nye inntektssystemet, er at staten nå skal bevilge en pott med penger til fylkene og kommunene, som de så får fordele sjøl på ulike områder. Tidligere var systemet bygd opp rundt øremerka midler til be-stemte formål.

Ola Peter: — Jeg vil se litt lenger fram. Skolen skal først og fremst stå for kunnskapsformidling, og gi elevene ei plattform til å tenke sjøl. Jeg er ikke udelte enig i at skolen må tilpasse seg samfunnet. Skolen må ha en fast plattform, gi elevene ei sikkerhet, se at vi har en felles nasjonal kultur osv.

Astri: — Før formidla skolen mer direkte kunnskap, man skulle ut i et yrke. «Vi skal bygge landet», var tankegangen. Nå forandrer skolen seg sakte mot mer lokalt

ansvar. Den gir mindre skikkelig basis til å gå inn i et yrke. Det foregår ei omstilling av hele samfunnet, og for skolen betyr det at det er noen som får kunnskap til å få en jobb, noen som skal bli flyttbar arbeidskraft, og noen som ikke vil lære noe. Forslaget om 4-årig videregående skole vil ikke heve nivået, men bare lappe på skolen. Skolen blir mer en plass for oppbevaring. I dette ligger det at vi må slåss mot det som kalles «lokalstyring».

Ola Peter: — Jeg ser desentralisering mer som ei utfordring. Det gir mer variasjon, som kan være en styrke. Hvis vi ser ut over Norge, så gis den enkelte skole mer frie tøyler.

SPONSING OG PRIVATISERING

Astri: — Jeg skal komme med et konkret eksempel på hva dette fører til. Vi kan ta handel og kontor-linja på Østlandet og i Nord-Norge. På Østlandet blir den sponsa av næringslivet, og det bygges 3-årige løp. I Nord-Norge blir tilbudet dårligere, for det er mindre sponsemuligheter.

Ola Peter: — Om noen skoler lager bra tilbud, så kan vi ikke gå mot det fordi andre har det dårligere. Sponsing kan fungere også i Nord-Norge, det finnes det eksempler på. Hvis skolen ikke har nok penger, må den få gå i samarbeid med bedrifter som vil støtte.

— *I dag er det en tendens til mer privatisering, som gir et mer sosialt urettferdig tilbud. Er det ikke det du nå forsvarer i forhold til skolen?*

Ola Peter: — Skolen skal ha en standard. Staten må beholde styringsinstrumenter som eksamen, pensum og lærerkvalifikasjoner. Samtidig mener jeg det er vanvidd at det er staten som forhandler om lønningene. Det er fint om lønnsforhandlingene blir overført til fylkene. Det er jo de som betaler regninga og har ansvaret.

LIK RETT TIL UTDANNING?

— *Men et sånt system vil vel skvise utkantene og de fylkene som har dårligst økonomi, og gi dem dårligere lærerkrefter?*

Ola Peter: — Jeg tror ikke at det er en naturlov at skolene blir bedre om de styres fra staten. Beslutninger må tas nærmest de det angår. Fylkene må ha en standard på skolene som gjør at bedrifter slår seg ned der. Dessuten mener jeg at det er en voksen forståelse i samfunnet for at vi må ha ei bra utdanning.

Astri: — Nå møter du deg sjøl i døra. Du sier du er for lik rett til utdanning. Samtidig

sier du at noen skal få det bedre enn andre.

Ola Peter: — Det er forskjell på *lik* utdanning og *lik rett* til utdanning. Det siste betyr ikke at alt skal være *likt*. De landa med best utdanning i dag, er der skolene har en viss budsjettmessig frihet.

SKOLEN OG FRAMTIDA

— *Stortingsmelding 45 sier rett ut at skolen i framtida kanskje må peke ut på forhand de som blir gående uten arbeid mesteparten av sitt liv, og forbe-rede dem på det gjennom utdanninga. Ser dere skolen i dette perspektivet?*

Astri: - Vi kan gjerne ha våre visjoner om framtida. Men tradisjonelle guttelinjer og tradisjonelle jentelinjer har vi hatt hele tida, hvor jenter har blitt omsorgspersoner. At en del blir «overflødig» har eksistert, men det vil styrkes framover.

Ola Peter: — Jeg synes jeg har lite grunnlag for å si hvordan skolen vil se ut om 20 år, men jeg har mine forhåpninger. Som for eksempel ei mer enhetlig styring mellom grunnskole og videregående skole.

— *Burde det ikke være nettopp din jobb som leder i landets største elevorganisasjon å prøve og se denne framtida?*

Ola Peter: — Jeg vil heller ha en visjon om hvordan vi vil utvikle skolen. Å si «sånn vil den se ut» blir å sette piggene ut. Men det er f.eks. snakk om å myke opp linjeskillene i dag, da må vi ha et syn på det. Vi kan ikke stå for konstant krisemaksimering, bare trekke fram det som er negativt. Vi er avhengig av å ha opinionen med oss. Og jeg tror vi har vinden i ryggen. Elever, lærerorganisasjoner, næringslivet ser at vi må ha kompetanse. Meningsmålinger viser at utdanning scorer høgt.

Astri: - Til krisemaksimering: Vi kunne, lagt vekt på positive følger av det nye inntektssystemet. Men vi må vise til de langsiktige konsekvensene. Og hvis de er dårlige, kan vi ikke si «vi kan ikke ta opp kampen - vi må vente på noe værre».

Å VELGE SEG VEKK

— *I dag skjer det ei utvikling innafor den videregående skolen hvor man skal kunne velge mer. Her står det som kalles «Veierødmodellen» sentralt. På allmennfag går man vekk fra de tradisjonelle linjeskillene, og lar eleven velge fagkombinasjon på tvers av hva som har vært faste fagområder. Hva er deres syn på dette?*

Astri: — Det som ligger i Veierødmodellen, er at vi får en skole hvor mange kan velge seg vekk. Det betyr at det blir en pott

med velutdanna elever, og en pott til ubetalt omsorgsarbeid og reservearbeidskraft. Dette mener jeg NGS burde se på som ei hovedsak å diskutere, — hvem det er som velger hva.

Ola Peter: — Pr. i dag er NGS positiv til de fleste tankene innafor Veierødmodellen. Det er ikke slik innafor høyere utdanning i dag at man må ha kompetanse innafor ett fagområde. Sånn er utviklinga også i utlandet.

Astri: — Men betyr ikke dette muligheten til å velge seg vekk fra kompetanse? Skal dere la dette være mulig?

Ola Peter: — I dag er det liten mulighet til å velge seg vekk. Og vi kan ikke nødvendigvis hindre at alle slike valg forsvinner. Å si «vi skal ha en skole uten mulighet til å velge seg vekk» skaper store begrensninger for å utvikle skolen. Vi må ha en skole der folk kan gjøre det de ønsker, og kompensere muligheten til å velge seg vekk med rådgivningstjenste.

«PÅVIRKNINGS- INSTRUMENTER»

— *I Paris har det vært svære studentemonstrasjoner med utgangspunkt i forandringer i utdanningssystemet. Tror dere at noe lignende kan skje i Norge i framtida?*

Astri: — Frankrike har en annen tradisjon enn Norge. Det er mye som taler mot at noe sånt skjer her, f.eks. at det er større forskjell fra lokalsted til lokalsted. Opprør må komme i forhold til ei helhet. Det burde vært opprør mot det nye inntektssystemet. Mer «lokal styring» er en genial måte å hindre opprør blant elever på.

Ola Peter: — Jeg ser ikke landsomfattende store aksjoner som noe mål i seg sjøl. Vi må bruke de påvirkningsinstrumentene som vi har. Jeg tenker på personlig lobbyvirksomhet overfor departement og Stortingspolitikere, bruke pressen, skolere elevene og skape en opinion på vår side.

Astri: — Det som kommer nå, er økt ulikhet mellom skolene. Det betyr også at mulighetene til landsomfattende aksjoner blir mindre. Det blir et problem både for YLI og NGS.

Her måtte vi stoppe opp. Vi overlater til leseren å vurdere om tankene som ble lagt fram skua over bakketoppen, og i riktig retning.

JORUNN STOREHAUG
og
LEIF STEINHOLT

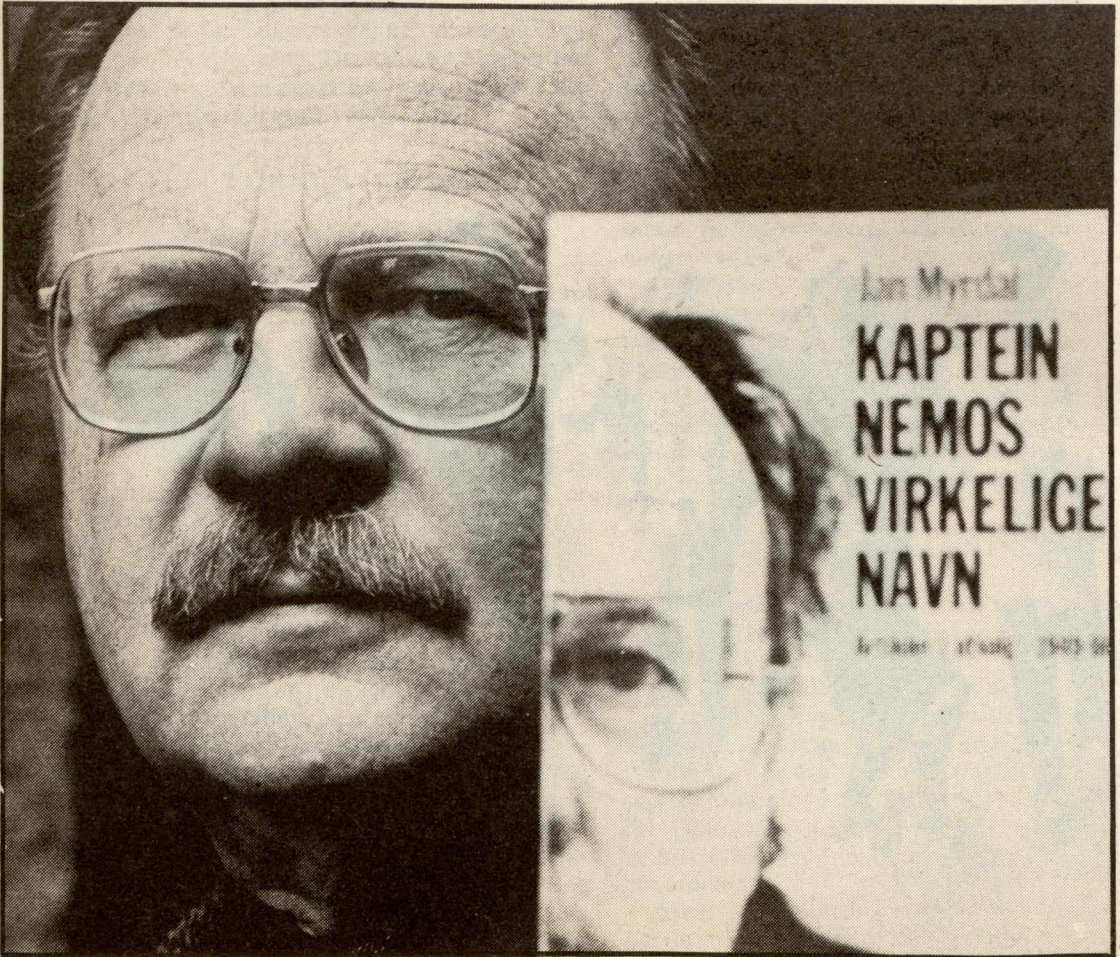
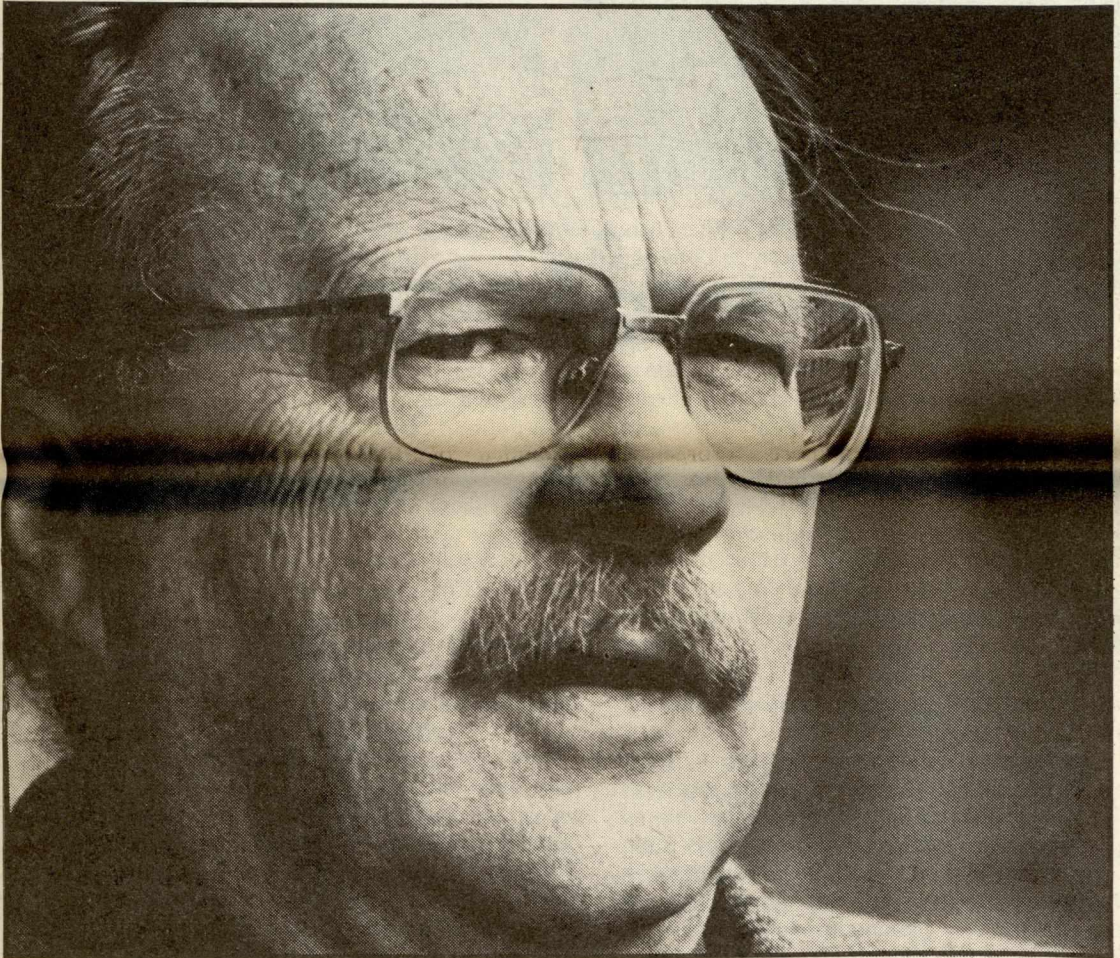
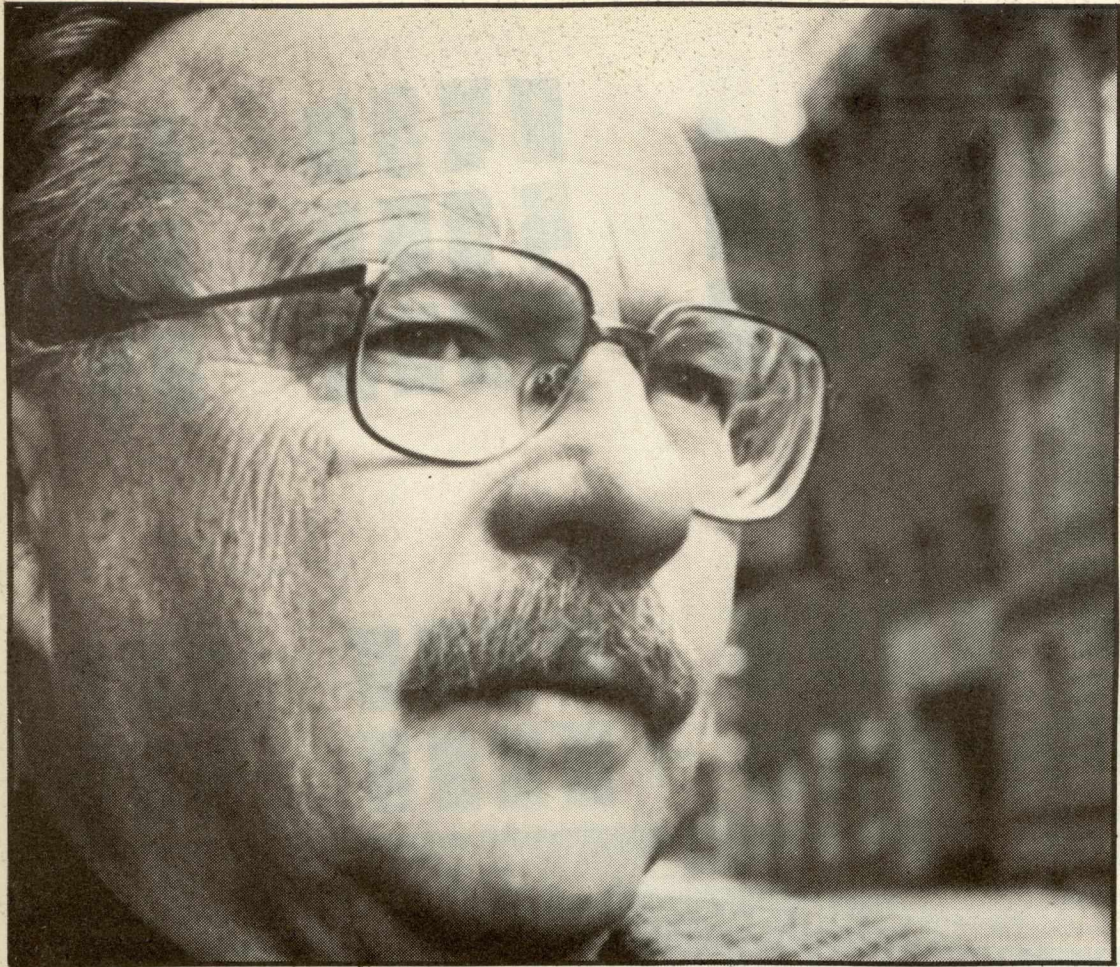

«Det er forskjell på *lik* utdanning og *lik rett* til utdanning. Det siste betyr ikke at alt skal være *likt*».

Ola Peter Gjessing

«Forslaget om 4-årig videregående skole vil ikke heve nivået, men bare lappe på skolen. Skolen blir mer en plass for oppbevaring».

Astri Bryn

JAN

ETTERSOM jeg innenfor rammene av disse dagene snakker for lærere, kan det være nødvendig først å forklare selve forutsetningene for at jeg deltar.

Jeg er ikke klassisk utdannet. Jeg har verken studert latin eller gresk. Heller ikke sanskrit eller arabisk for den del. Lenge hadde jeg tenkt å gjøre det. Nå tviler jeg på at jeg kommer til å rekke å få plass til det innenfor den korte livstida jeg må bruke til så mye. Ikke engang russisk har jeg lært meg; foruten svensk og engelsk har jeg bare tysk og fransk å ty til.

Skoler og læresteder har jeg ikke oppsøkt på mer enn tretti år. Så vidt jeg forstår har jeg heller ikke fullført den skolegangen som var pliktig den gangen jeg forlot skolen. Dengang skulle en elev ha fullført 7. klasse helt ut. Den siste klassen jeg gikk helt ut var 4. klasse i folkeskolen. Hvis jeg forstår riktig, kunne jeg forlate skolen i henhold til en unntaksparagraf som sier at en elev som åpenlyst mangler evne til å nyttiggjøre seg undervisningen, kan slippe skolegang.

Jeg sier ikke dette for å være morsom, men for å påpeke at jeg ikke gir meg ut for å snakke som en gammel mønsterelev. Det jeg har lært meg, har jeg lært utenfor skolen. Det er ikke så rart. Som elev kunne jeg aldri forstå hvorfor jeg måtte sitte innelåst på en skole, når det fantes så mye å lese. Skoletida var spill av tid. Det fantes en og annen god lærer å diskutere med i fritime, og det fantes noen gode kamerater å snakke med i frikvarterene, men forøvrig føltes disse barneårene som om jeg satt på straff.

Jeg har ikke forandret oppfatning. Skolen er en straffeanstalt. Den lange skolegangen er til for å holde ungdommen innesperret og sysselsatt slik at den ikke steller til sosial ugagn i samfunnet; i tillegg skal underklassebarna trenes til samarbeidsvilje i skolen.

Men dette innebærer slett ikke at jeg er imot utdanning og studier. Jeg er sosialist. I et sosialistisk Sverige ville jeg hatt en svært kort grunnleggende skoleutdanning. Kunsten å lese og skrive og regne og benytte seg av oppslagsbøker og bibliotek. Så skulle elevene bort. Når fugleunger er flygedyktige, dyttes de ut av redet; ellers lærer de seg aldri å fly. Når barn blir ungdom og begynner å bli kjønnsmodne, skal de bort fra hjem og skole og inn i sitt eget liv. Det er usunt og skadelig for karakteren å gå på skolen og være underordnet andre og bo hjemme hos foreldrene og være barn på et tidspunkt da man allerede bør ta ansvar for sitt eget liv.

Hele samfunnet skulle deretter være som et akademi, og hele livet en sammenheng av skiftende arbeid, studier og reiser. Da ble det sannelig ikke færre, men flere lærere, og ikke mindre, men mer undervisning.

I et slikt sosialistisk Sverige ville den korte skoletida helt sikkert virke karakterdannende, eller samfunnsdannende hvis det lyder bedre. Samarbeid, gjensidig hjelp og

ikke konkurranseånd. Men først og fremst evne til å gå mot strømmen. Til ikke å være tilpasningsdyktig, medgjørlig, la seg overtale eller holde seg taus uansett hvilke autoriteter som krever det, eller uansett ethvert slektskap, vennskap eller kjærlighet som står på spill.

Og selvsagt skulle det finnes verdier i kulturspørsmål. Både Shakespeare og Mandrake måtte erobres og overtas kritisk. En ukritisk mottaking er skadelig, være seg Shakespeare eller Mandrake. Men den som mener at Shakespeare eller Mandrake går ut på ett, og at det er like demokratisk verdifullt med Mandrake som med Shakespeare, han har en skadet og fordreid smak. En smak som i vårt nåværende samfunn skal holde underklassen nede; fornøyd med Mandrake og fornøyd med et arbeidsliv i selvstyrte grupper.

I et slikt sosialistisk Sverige skulle, tror jeg, alle samfunnsborgere ha et ekte og fritt liv, et liv som bare et ytterst lite fåtall kan leve i det nåværende samfunn, kunstnere, vitenskapsmenn og lignende. Et liv uten roller.

Grunnen til at jeg har snakket så lenge om denne sosialistiske verden av frie mennesker er ikke bare at jeg vil fortelle om hvordan jeg ser på skolespørsmål, men først og fremst for at dere skal kjenne dere igjen i denne verden. Det jeg har sagt, kan ikke være fremmed for dere.

Jeg mener dette er en rimelig samfunnsmodell for et samfunn som smertefullt er blitt skapt av den lange og blodige kampen mellom klassene. Det er ikke jeg her som spikker fliser og kommer med private fundringer. Jeg har bare knyttet an til en forestilling om det mulige frie menneskets liv, en ide som er blitt utformet i debatter og diskusjoner fra antikkens slavestater over føydalismens sammenbrudd og gjennom attenhundretallets seirende kapitalisme. Ordene og ideene kan føres tilbake til for lengst avdøde filosofer og skribenter.

Det er ikke så merkelig. Vi finner jo ikke selv på de ordene vi tenker med, og vi konstruerer ikke selv mønstrene vi benytter oss av for å se og forstå tilværelsen vår. Generasjoner av døde tenker i oss.

Det frie menneskets liv er en idealisering av tilværelsen fra tida før klassesamfunnet. I den sosiale virkeligheten er dette idealet alltid blitt fordreid av arbeidsdelingens virkelighet. Den nødvendige samfunnsmessige produksjonen kunne i lange perioder ikke utføres av frie mennesker i denne betydning. Den overveidende majoriteten måtte slite i sitt ansikts sved for å opprettholde livet. For dem var det ikke tid til overs for samtale og rådslagning om statsspørsmål eller kunst og vitenskap. Friheten var forbeholdt de få som levde på de manges arbeid. Men i et slavesamfunn er også de frie bundet. Slave og herre er lenket sammen i tanke og følelse, som adelsmann og livegen, som lønnsarbeider og arbeidskjøper, og som fange og fangevokter. Fangevokteren sitter også i fengsel.

MYRDAL

Først i løpet av de siste hundre år, etter at den veldige tekniske og industrielle utviklingen er blitt drevet fram av kapitalismen, og millioner av menneker er blitt trukket med i denne produksjonsprosessen, er det blitt en reell mulighet for at den samfunns-messige nødvendige produksjonen vil kunne bli utført av frie mennesker.

Ut av klassenes kamp og de stadig blodigere og stadig mer omfattende krigene om råvarekildene og avsetningsmarkeder, ut av den stadig dypere krise, og den store sul-ten i verden, springer den nødvendige muligheten for et samfunn av frie mennes-ker bortenfor kapitalismen, forbrukersam-funnet, undertrykkersamfunnet, en verden av undersåtter.

Det frie menneskelivet er en nødvendig mulighet som er blitt mulig først etter årtu-sener av nød og elendighet; fødselen har vært blodig. Muligheten har sin historie.

Friedrich Engels påpekte en gang: «*Uten slaveri ingen gresk stat, ingen gresk kunst og vitenskap; uten slaveri intet Romerrike. Men uten grunnlaget fra Grekenland og Romerriket, heller ikke det moderne Euro-pa. Vi bør aldri glemme at hele vår økono-miske, politiske og intellektuelle utvikling har som forutsetning en tilstand hvor slave-riet var like nødvendig som allment aner-kjent. I denne betydning er vi berettiget til å si: Uten antikkens slaveri, ingen moderne sosialisme.*» I dag fins de tekniske forutset-ningene for menneskets frie liv. Ut av slaveri, nød og utsuging er det blitt skapt et produksjonsapparat som kunne gjøre det mulig for enhver samfunnsborger verden over å leve et ekte liv.

På alle kontinentene kjemper i dag de veldige internasjonale monopolene og de rovgriske monopolstatene om råvarekilder og markeder. Samtidig som stadig kraftige-re ryster de økonomiske strukturene, vokser nye statlige motsetninger fram til morgendagens kriger.

Og hele tida slår klassekampen fram og tilbake, og organisasjoner og partier vokser fram og forandres, og den som nylig kjem-pet for de undertryktes rett, har utvikles seg til å bli borgerskap i egen stat og kjemper for å bevare makten over merverdien. Det som virker fast og uforanderlig når det blir festet i et øyeblikksbilde, utgjør en sydende forvandling allerede når det sees i noen tiårs perspektiv. Det eksisterer ingen trygghet. Vi kommer aldri to ganger til samme by.

Det er ikke spørsmål om værslag. Det er ikke spørsmål om bølger. Det er mennes-ker, i kamp for sine interesser, som skaper sin historie dag for dag. Vi lever ikke i kaos. Vi utsetter ikke for mystiske eller ukjente krefter. Alt som skjer er forklarlig og til å forstå, og det er nettopp ut fra disse stadige konfliktene at klassenes kamp kan føre til bevissthet om at det er nødvendig å virkelig-gjøre den mulighet til menneskets frie liv som de voldsomt økte produktivkreftene gir.

Jan Myrdal - svensk skribent og forfatter. I fjor høst ga Klassekampen ut ei samling av hans artikler fra 1949-86 i boka «Kaptein Nemos virkelige navn». Og som Per Petterson og Sigurd Allern skriver i forordet: «I mer enn førti år har Jan Myrdal utført sitt undergravende, intellektuelle arbeid. Han har aldri snudd kappet etter vinden og søkt tilflukt i karriere og akademiske titler. Jan Myrdal har holdt fast ved nødvendig-heten av å være illojal mot de herskende». Rute 80 presenterer her et utdrag fra en av Myrdals artikler, og Asgeir V. Ramsfjells tanker etter å ha lest boka.

(Utdrag fra artikkel i Jan Myrdal: «Kaptein Nemos virkelige navn. Artikler i utvalg 1949-86», utgitt av Klassekampen. Gjengitt med tillatelse fra forfatteren).

DET var endelig jul - hadde fått noen dager fri i romjula også, så ei og ei hav uke sam-menhengende fri lå foran meg. Hva jeg gjør? Jobber på en mannsindustri-plass - borer høl og dreier. Slåss med stålet, og litt med sjefene. Stålet er greit å slåss med. Det holder kjeft, og dessuten vet vi at vi kan stå, kan faget vårt. Sjefene er det verre med. De holder ikke kjeft. Vi gjør alt for lite, alltid. Og det lille vi gjør, gjøres alt for sakte. Det er jo greit på den måten at vi veit hvor vi har dem. Problemet er *når* vi har dem der.

De har en egen evne til å dukke opp akku-rat når vi tar oss kaffe og røyk. Sender sure sideblikk i forbifarten. Sprer en eim av dår-lig samvittighet for at vi ikke produserer hele tiden. Jobben hadde vært grei den had-de det ikke vært for sjefene som forsuret miljøet. Skulle sendt hele hurven på studie-tur til Disneyland - med enveisbillett.

Ja, - så var det jula da. Etter velfordøyd lutefisk og tilhørende herligheter, sto jule-gavene for tur. Midt oppi konfektesker og selbuvotter fant jeg den nye boka til Myrdal - «*Kaptein Nemo's virkelige navn.*» Ei tjukk bok - jeg elsker tjukke bøker. Jeg leste Myrdal til kaffen, jeg leste Myrdal på sen-ga, - klarte ikke å legge fra meg boka. Fordi den snakka om meg, deg og om alle dem som bor i verdens største land - Utlandet. Den snakka om kunst og kultur, om funk-sjonelle dass, om fattige lands kamp for å bygge ei framtid - om imperialismen, de store pengesekkene uten landegrenser, som fører en kamp mot folks framtid.

Den snakka om ei framtid uten sjefer, og om kampen som føres for ei slik framtid. Og den snakka mye om det autoriserte åndsliv som får boltre seg fritt i Bjartmars kopekasse. Der presenterer De et såkalt objektivt verdensbilde som i store trekk be-står av en skammelig mengde snyltere. Det er vi. Vi som arbeider, går på skole, kom-mer som asylsøkende fra land i krig, vi som er sjuke og trenger hjelp fra helsevesenet, vi som er gamle og har behov for eldreom-sorg. Vi er alle sammen snyltere. Det of-fentlige forbruk, det er oss. Det private forbruk, det er oss. Brundtland, Harald-seth, Skånland og Blake Carrington, det er Dem. Dem er De som forteller oss at det er vi som har drevet landet ut i ulykksalige kri-sa.

Sist du, kjære leser, kjøpte deg et par nye vintersko fordi det var høl i de gamle, drev du nasjonen ut i det ytterste mørke. Gjenn-om et øyeblikks ubetenksomhet fra din side, økte landets private forbruk med to sko, som igjen drev lønningene i været. For du nøyde deg ikke med to sko du din snyl-ter, du skulle jo sjølsagt ha nye sokker også. Næringslivet stakkars - De som tilhører Dem - så seg nødt til å legge på vareprisen noen prosent. De måtte kompensere som det heter. Fordi når du krever høyere lønn, tjente De akkurat litt for lite til å tjene mak-simalt. Og vi er visst avhengig av at De tjener maksimalt på oss. Konsekvensen av alt dette ble i hvertfall at konkurranseevnen

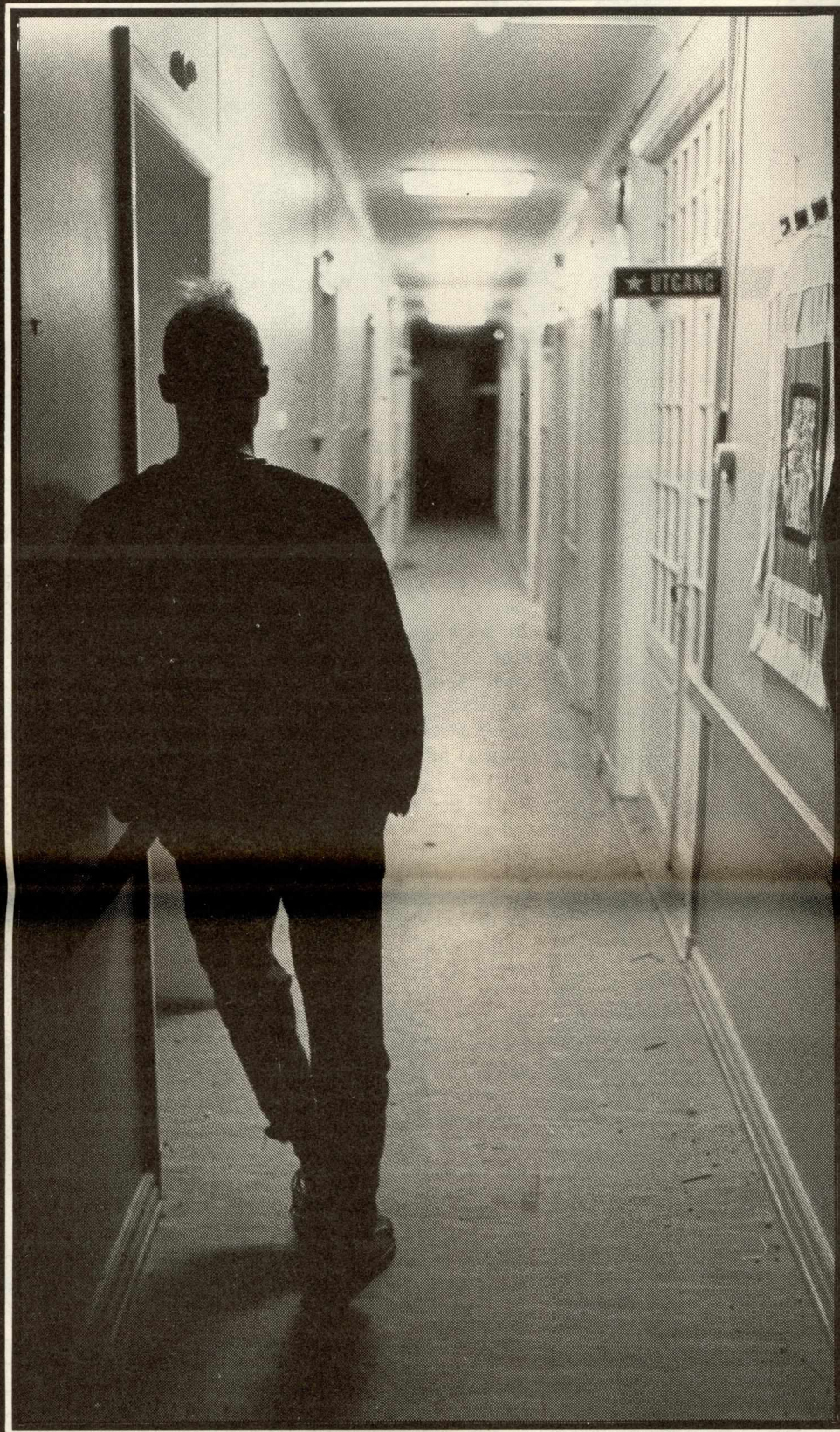
ble kraftig svekket. Følgene av at du kjøpte deg nye sko og sokker ble 'at De ikke fikk solgt varene sine til utlandet. De tjente da ikke maksimalt, som vi alle er så avhengige av. Men alt dette vet du jo, du får høre det hver dag i NRK, i aviser, på skolen og på arbeid. Det autoriserte åndsliv, Dem, kver-ner om høyt forbruk og slakke livremmer. De har stjålet refrenget fra Vazelina Bi-lopphøggers «*Itte mere pudding, tjukken.*» Det jeg ikke klarer å forstå er hvordan vi, snylterne, som er så mange som vi er - fak-tisk det store flertallet av folk på denne kloden - klarer å overleve av og snylte på Dem som er så få. De må jo inneha en vold-som arbeidskapasitet når De klarer å for-sørge oss alle sammen - og i tillegg har så stort overskudd at de kan fortelle oss det hele tiden. Dette rimer ikke, og det er heller ikke sant. De lyver, og de stjeler - fra oss. De er De som er snylterne, og ikke vi.

Redningen er *ikke* den voksende sløv-heten med årene. Ting forsvinner ikke av at vi glemmer at de fins. Vi må ta stilling for oss sjøl og for framtida - vi som blir kalt snyltere og ikke er det. Vi må ta stilling og slåss mot Dem. Slåss mot De som kaller oss snyltere. Tar vi ikke stilling og slåss imot, vil sløvheten fange oss. Vi vil ende opp som et klokkeklart kirkekor som synger i ka-non: «*Itte mere pudding i min munn!*» Og det vil vi ikke - vil vi vel?

Myrdal sier i boka si: «*Samfunnet skulle selvsagt kunne organiseres på en annen må-te. Men det hadde ikke vært lønnsomt. Og tviler du på lønnsomheten, da tviler du på samfunnets grunnleggende ide. Det er far-lig det. Da kan sonnen din aldri bli politi-konstabel. Vi er alle i samme båt. Det er du ofte blitt fortalt. Det må du huske. Nå har båten begynt å ta inn vann. (Og det gjelder ikke bare Sverige, det gjelder hele vår del av verden.) Da sier Arbeidsgiveren: Se, båten tar inn vann! De alvorlige menn med doku-mentmapper sier: Noen må forlate båten! Så kikker alle på deg Svensson. Og du er jo en hyggelig og lojal Svensson, så du hopper over bord og svømmer bort i tåka. Så hop-per den ene etter den andre. Det ropes fra båt til båt i tåka: Noen må forlate båten! Og det er jo riktig. For båten tar inn vann. Men rett som det er begynner Svensson å gruble. Hvorfor er det akkurat han som skal hoppe? Og han sier til kameratene sine: Hvorfor er det alltid vi som er «noen»? Og så kaster de arbeidsgiveren og dokument mappebæreren i sjøen i stedet, og ror båten i land. Der pløyer de åkrene, der bygger de biler med riktig dimensjonerte lager og uten innebygd rustlomme. Der syns de det er lønnsommere å produsere enn ikke å pro-dusere. Det er forferdelig stygt. Det kalles revo lusjon og sosialisme og trussel mot fri-heten og mangel på samfunnslojalitet. Men du kan jo i alle fall tenke på det.»*

ASGEIR V. RAMSFJELL

DEN ENES DØD...

JEG ER bekymret. Katrine, hun som bor på Nesodden, må snart begynne å se etter bolig igjen. Det ble 6 måneder denne gangen. Jeg håper hun finner noe mer varig neste gang. I fjor vinter bodde hun 4 måneder hos venner. Hun er veldig hyggelig og sønn, men jeg synes det er synd for henne. Hun skulle nok ønske hun hadde et fast sted å ha klærne sine. Jeg synes det er synd for Anka også. Hun har bodd 6 steder de siste 2½ årene.

Jeg tenker også på Ulf. Han hadde en ettrommer på Tøyen. Dessverre skulle den selges, men Ulf bestemte seg for at han ville kjøpe den. Prisen ble 285 000; dermed sto Ulf på gata igjen.

EN TEORI

All kunnskap begynner med sansing. På dette grunnlaget lages en teori. Til slutt tester vi teorien mot virkeligheten. Det er den eneste måten å finne ut om den er sann. Jeg har registrert at mange av vennene mine har problemer med å finne seg et sted å bo, — til en rimelig penge. Jeg har laget en teori om at det ikke er vennene mine det er noe galt med, men at det er et altfor dårlig botilbud til folk som skal etablere seg.

Thorbjørn Hansen og Bernt Gulbrandsen laget en rapport for Ungdomskontoret i Oslo: «Unge voksne og boligmarkedet i Oslo våren 1986.» Kan den be- eller avkreftte teorien min?

ØKENDE BEHOV

De begynner med å fastslå at behovet for boliger er økende. Det er 3 årsaker til dette. Beboere i Oslo gifter seg ikke så mye som før. Tendensen oppveies noe av at det har blitt mer populært å bo sammen uten de formelle papirene. I dag består 50 prosent av husstandene av 1 person, og utviklingen går mot fler. Videre var antallet ugifte og før gifte 50 862 i 1980, mot 57 854 i 1984 (s.6).

På samme side kan vi lese at det er 8000 unge mennesker som flytter fra sine foreldre hvert år. Antallet unge mellom 20 og 29 år er økende fram til midten av 90-årene. Dessuten flytter folk hjemmefra tidligere enn før.

Den siste årsaken til at det blir flere boligsøkende i Oslo er at det flytter flere inn enn ut. I 1981 ble det registrert 11 4000 som

Tabell 1

«Utleieforholdene kan være meget vanskelige. Ungdomsboligundersøkelsen viser at 22 prosent av de kvinnelige og 9 prosent av de mannlige boligsøkere hadde opplevd at utleier hadde seksuelle hensikter».

	INNFLYTTET		
	Før -75	Etter -75	-80/81
Vanlig utleie (normal), uten tidsbegrensning og ikke møblert	64%	19%	11%

Tabell 2

«I perioden 2.-18. januar 1986 ble boliger tilbudt til leie i annonser i Aftenposten med følgende husleier (oppgitt i annonsen eller ved telefonopprigning der tlf. nr. var oppgitt):

Hybel, ca. 12 kvm.	kr. 1275 pr. mnd.
Hybelleilighet, 30 kvm.	kr. 1930 pr. mnd.
1-roms leilighet, 35 kvm.	kr. 2450 pr. mnd.
2-roms leilighet, 55 kvm.	kr. 2990 pr. mnd.
3-roms leilighet 65 kvm.	kr. 3790 pr. mnd.
4-roms leilighet 90 kvm.	kr. 4470 pr. mnd.

flyttet inn og 9900 som flyttet ut av byen. Og ikke alle blir registrert.

Norsk Byggeforskningsinstitutt foretok i 1982 en undersøkelse om antall husholdninger og ønske om å danne egen husholdning (= egen bolig). Undersøkelsen omfattet unge mellom 20 og 34 år. Den viste at mange fler hadde ønske om egen bolig, og at mange hadde en lite tilfredsstillende bolig. Dessuten viste det seg at bare et lite mindretall regnet med å kunne betale det en 2-roms leilighet kostet dengang.

I kapittelet om boligtilbudet i Oslo kan de fortelle at boligmarkedet har sunket med 10 000 siden 1978, fra 85 000 til 75 000. 82 prosent av disse er på 1-3 rom, det unge først og fremst ser etter idag. Det er det nok økonomien som må ta skylda for. Hvordan alle innflytterne og fraflytterne får tak over hodet er et mysterium for meg.

SMUTTHULL

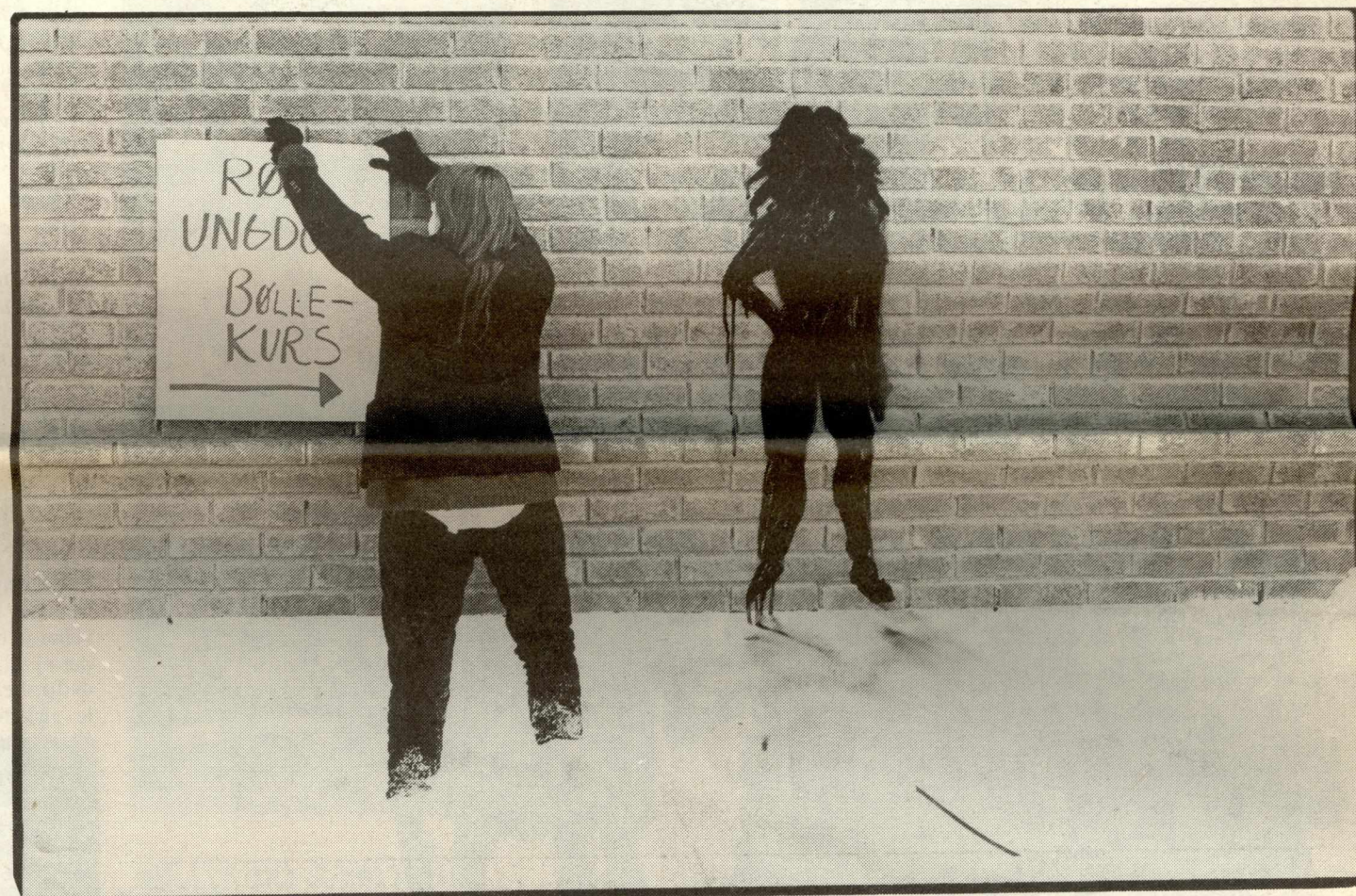
I loven står det at alle leieboere har krav på skriftlig oppsigelse og saklig begrunnelse. Dessuten er det en automatisk regulering av høyeste husleie sats, dersom det er mer enn 2 boliger i huset og huset er bygget før 8/4-1940. Disse rettighetene gjelder derimot ikke hvis leiligheten er møblert eller er inne i en annens leilighet. Sanne unntak som dette viser seg ofte å være fine smutthull for folk med penger, — og eiendom. I dag er omtrent halvparten av leieforholdene «normale», og bare ¼ av de nye. Ikke sjelden er leilighetene bare symbolsk møblerte, dessuten er de tidsbegrensa sånn at leieboerne får en dårlig forhandlingsposisjon. Se tabell 1.

For leieforhold inngått etter 1975 er husleiene dobbelt så høye for kontrakter med spesielle vilkår enn de normale. Her holder det ikke med studielån: (tabell 2)

Disse tallene er litt for lave etter mine erfaringer, med de står godt for seg selv. Det skal ikke mye fantasi til for å forstå at det er etterspørselen som er årsaken til disse prisene. Den enes død er den andres brød. De lever seg fete av at vi ikke har noe sted å bo.

Jeg er glad jeg tåler trynet på mora mi, og jeg er glad hu tåler trynet mitt. Og jeg er glad det er plass til meg i hennes lille hjerte-rom.

AV NICOLAY B. JOHANSEN

lelse av at ingen er interessert i å høre det vi har å si. På denne måten opplever og lærer vi jenter at det vi kan og sier ikke er noe verdt. Og med utgangspunkt i at man ikke duger til noe, så er det ikke mange som blir motivert til å jobbe.

Det ender med at vi velger de «enk-leste» fagene. De fagene som det forventes at vi jenter skal kunne mes-tre. I en undersøkelse blant 5.klassin-gene om hvilke fag som passet for hvem, var det f.eks. en klar enighet i at det passet seg best for jenter at de var redd elektrisk strøm. I en annen under-søkelse av Michelle Stanworth, blir elevene spurt om deres vurdering av

egne kunnskaper. En gutt blir fortalt at det er jenter som er bedre enn han i historie.

Samtalen foregår sånn:

Eleven: — Det er vanskelig å fore-stille seg at en jente er bedre enn meg.

Intervjuer: — Kan du forestille seg det? Er det uvanlig?

Eleven: — Ja, jeg kan hvis jeg vil, kanskje, men det er uvanlig. Rosema-ry — vel, jeg veit ikke om hun er bedre i historie enn meg, men hun er muli-gens flinkere enn meg i andre fag, engelsk f.eks. Jeg har gått på samme skolen som henne i fem år, så jeg veit det altså.

Intervjuer: — Så du kan altså fore-stille deg at en jente er flinkere enn deg?

Eleven: — Ja det kan jeg, men ikke i historie.

Intervjuer: — Så du mener at histo-rie er et fag som passer bedre for menn da, på en måte?

Eleven: — Antakelig, det er mange kriger i historia. Det er i hovedsak hva det handler om, hvorfor et land er stør-re enn et annet. Og det er regelen, at jenter ikke er så gode i dette her.

SLUTT Å MASE OM LIKESTILLING?

Så de som nå påstår at det er bare jente-nes egen feil at de ikke er likestilt fordi vi har jo mulighetene formelt til å velge det vi vil, de glemmer å sammenligne de formelle mulighetene med den reel-le virkeligheten. De glemmer at vi

OLA SÆTHER

LEIF GABRIELSEN

FOLK ER er forskjellige. Og vi synes at det er fint. Derfor mener vi også at det må taes hensyn til dette. Man kan ikke stille de samme forventningene til alle folk. Gjør man det er det klart at noen må falle utenfor. For vil har alle ulik bakgrunn, og derfor ulike forut-setninger for å lære. Men det er dette som skjer i skolen i dag. Når skolen f. eks. krever at alle skal lære gangetabel-len i 3. klasse, så er det klart at noen skal utsoles. Men hvorfor skal det være sånn? Er ikke samfunnet tjent med at flest mulig får kunnskap i skolen, sånn at folk flest samlet sett som et kollektiv kan utvikle samfunnet videre? Nei, sånn er det ikke.

Årsaken til at ikke alle folk får til egnet seg kunnskap i skolen er fordi dette er et sam funn der bare noen få skal ha makt. Derfor er det viktig for borgerskapet at skolen er lagt på deres premisser, — dvs. på et mindretall i skolen som skal bli de framtidige hers-kerne. Dette får da konsekvens er for flertallet i skolen, som da blir fratatt retten til kunnskapen. Så det er logisk at ikke alle kan få kunnskap i skolen i dag, for kunnskap er jo makt.

— Hvordan skjer så denne utsilingen?
— Og hvem rammer den?

LYDIGE JENTER FORSØMTE JENTER

Klarest ser vi denne utsilingen i forhold til kjønnene. Det er opplagt at jentene taper i skolen, når de må konkurrere med guttene. Men det er ikke fordi at jentene er dummere. Vi jenter er opp-lært til å tilpasse oss formen i skolen. Vi skal være stille, snille og søte i en-hver sammenheng. Slik er det ikke med guttene. Som kjent så er det guttene som tiltrekker seg det meste av lære-rens oppmerksomhet. Og får de ikke den oppmerksomheten de ønsker, så gjør de opprør og saboterer undervis-ningen. Dette fører til at læreren blir tvunget til å legge undervisningen til guttenes premisser. Og jentene må bare henge med så godt de kan. Hvor ofte har ikke vi jenter opplevd å sitte med hånden oppe i evigheter, og så henven-der læreren seg til en av guttene som er urolige og forstyrrer undervisningen isteden? Når vi har opplevd dette lenge nok så gidder vi ikke mer. Vi får en fø-

TRYGVE BØLSTAD

LEIF GABRIELSEN

mennesker er opptatt av hva andre mennesker syns om oss, og at det er viktig både for jenter og gutter å bli sett på som jente eller gutt, og ikke som kjønnsløse personer. For når synet på hva jenter kan og ikke kan er slik som disse undersøkelsene viser, da betyr det at hvis en jente faktisk vil lære seg matematikk eller fysikk, så må hun bryte med guttenes forventninger til det å være jente. Da blir hun gutt i gut-tenes øyne.

HVA LÆRER VI PÅ SKOLEN?

Den andre gruppen som taper på sko-len er arbeiderklassens barn. Skolen er

nemlig basert på borgerskapets og ikke arbeiderklassens kunnskapskultur. Kunnskapskulturen går på hvilke må-ter man tilegner seg kunnskapen på, hva som er viktig kunnskap, hvilke språk man bruker og måten man ana-lyserer på.

Borgerskapet og de intellektuelle er opplært til å abstrahere virkelige for-hold og forklare dem gjennom teorier med et ofte uforståelig akademisk språk. På den måten har de trening i å lære fra det ukjente (abstrakte) til det ukjente (abstrakte). Og det er slik læ-ringen foregår i skolen. Læringen i skolen er isolert fra virkeligheten, og redusert til å bli en læring om abstrakte

SIRIBAASTAD

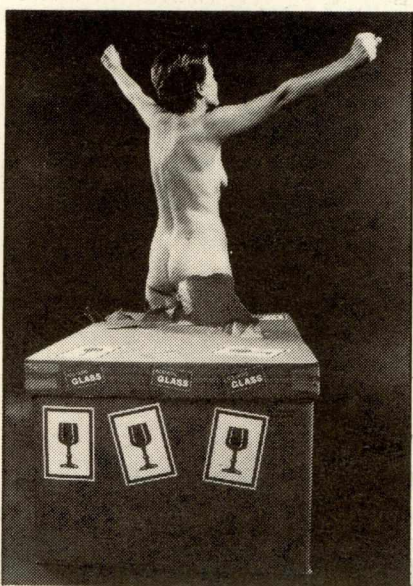
forhold. Tenk f.eks. på matte-undervisningen. Vi lærer å beregne størrelsen på kvadrater. Og uansett om vi aldri så mye kaller kvadratet for et jordstykke, så er og blir det bare en abstrakt modell som eleven skal arbeide med uten at det får noen som helst konsekvenser for det modellen skal representere. Vi lærer altså *fra* den abstrakte modellen, *til* en abstrakt teori om at formelen for arealet av et kvadrat er side gange side kvadratet. Og denne kunnskapen *føles* ikke viktig for arbeiderklassen. For arbeiderklassen skal ikke få råderett over disse abstrakte forholdene. Den skal bare forholde seg til den konkrete produksjonen. Og det er altså i produksjonen at arbeiderklassen har sin erfaringsbakgrunn.

Skolen er altså fjernet fra resten av virkeligheten, dvs. fra produksjonen og omsorgsarbeidet (til jentene). I tillegg er skolen fjernet fra arbeiderklassens og kvinnes kollektive virkelighet, dvs. en virkelighet som er basert på kollektiv kamp og organisering — en bevissthet om å løse problemer i fellesskap.

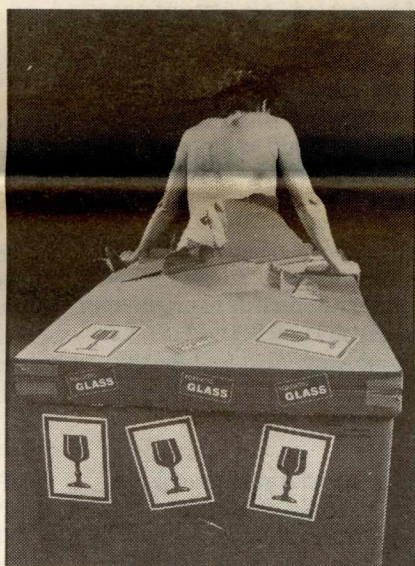
SPLITT OG HERSK

I skolen er det den individuelle konkurransen som er gjeldende. Dette er noe som elevene oppfatter ganske tidlig. Per i 1. klasse sier:

— Når vi har ekstraopp-gaver i matteboka, så skal vi flytte fra hverandre pultene for vi skal ikke hjelpe

PER-ANDERS ROSENKVIST/SAMFOTO

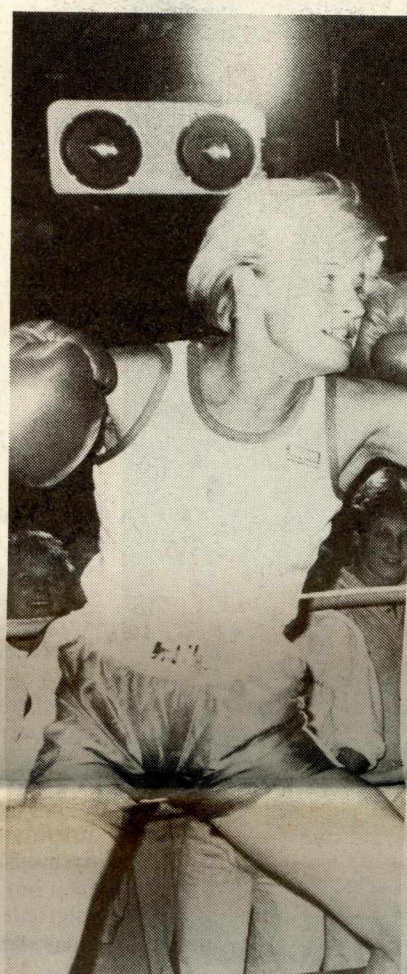

PER-ANDERS ROSENKVIST/SAMFOTO

BØLLEKURS-KAMPANJEN til Rød Ungdom ruller innover landet. Siden høsten -86 har Rød Ungdom arrangert bøllekurs for jenter i skolen. Kursenes målsetting er bl.a. å synliggjøre jentene og få jentene til å tørre å kaste seg frampå.

Vi i Rød Ungdom ønsker oss et samfunn der alle mennesker er likeverdige og likestilt. Vi kan ikke godta at noen mennesker skal være mer eller mindre verdt enn andre. Og vi kan ikke godta at bare folk som er på en bestemt måte, folk som har akkurat de og de forutsetningene, skal kunne nå fram her i verden!

NTB

OLA SÆTHER

NÅR VI BLIR BØLLER....

Vår oppgave gjennom bøllekursene blir derfor: — Å avsløre den skjulte undertrykkingen. Dvs. de mekanismene som fører til at folk velger forskjellig, og godtar det utifra troen om at noen folk er flinkere eller dummere enn andre.

— Å oppfordre jentene til å ta kampen opp mot den individuelle konkurransen og «splitt og hersk»-metoden. Og videre få jentene til å se at det må bli en kollektiv kamp for at den ikke skal kunne slås beina vekk under.

— Å mobilisere jenter til å tørre å ta utfordringer, og å stole på seg selv. Dette skal skje på grunnlag av at vi har sett at det ikke er vi som er dumme eller mindre viktige, men at det er de *nå* avslørte mekanismene i skolen som gjør at vi *føler* oss mindre viktige enn det vi virkelig er.

FRAMTIDSUTSIKTER

Da bøllekurset ble presentert på Sandefjord gymnas, diskuterte vi kurset med han som var leder i konservativt skolelag på gymnaset. Han syntes at Rød Ungdoms bøllekurs var utrolig viktig og nødvendig. — Men, sa han, det er jo sånn i hele samfunnet! OK, dere kan nok få en del jenter til å kjempe og stole på seg sjøl i skolen, men hva

LEIF GABRIELSEN

hverandre, for da lærer en ikke.

(Ericsson og Rudberg i boka «Bråk i klassen».)

Konklusjonen på dette blir at det at vi mennesker er forskjellige, det åpner for at vi er mulige å splitte. Og det er denne kjente «splitt og hersk»-metoden som er i bruk i skolen og i samfunnet. *Det er på denne måten at utslingen kan skje.* Og det er sånn skolen er med på å opprettholde den arbeidsdelingen som er forutsetning nr. 1 for at det kapitalistiske samfunnet skal

kunne overleve.

når skolen er over Skal vi forandre noe må vi jo forandre hele samfunnet!

Og dette var vi helt enige i. Derfor ønsker vi også å knytte jenteopprøret til Rød Ungdom som en revolusjonær bevegelse. Med våre mål og visjoner om et samfunn der alle mennesker skal være like viktige, kan vi gi jenteopprøret (og kvinnebevegelsen) en riktig retning!

KATRINE MALMO

— VI SKAPER ikke opprør. Vårt mål er kun å gi jenteoppøret retning. For jenter gjør opprør hele tiden, men på ulike måter. Noen sitter stille på skolen, andre brenner pornobål, mens andre slåss for at mannen skal gjøre mer husarbeid. Alt dette er opprør mot ei rolle som samfunnet vil at vi skal godta og tilpasse oss.

Det er tre entusiastiske jenter som prøver å forklare en oppkåva «journalist» hva som er bakgrunnen for at Rød Ungdom nå satter på bøllekurs. Tre jenter som er «talspia» for det nye og sterkt innovertiss-dominerte distriktstyret i Trøndelag Rød Ungdom. Årsmøte er nylig avholdt og alle tre er altså valgt inn i den nye ledelsen. Tuva (20), nylagt leder, prater mest, men de to ungdommene, Anne Helga (17) og Sigrid (18), har alikevel ingen problemer med å slippe til.

NY POLITIKK

Hvorfor er jentene så på frammarsj? Hvorfor domineres ungdomsforbundets Trøndelagsavdeling av jenter???

— Det har skjedd mye med politikken vår det siste året, påpeker de tre. Den har blitt mer innretta på at politikk faktisk dreier seg om forhold mellom folk. At de «små» tingene vi opplever i hverdagen er mer enn tilfeldigheter.

— En sånn innretting treffer jentene bedre. Vi er flinkere til å sette ord på virkeligheten, på følelsene våre osv. Jeg føler at politikken vår angår meg mye mer enn før, som Sigrid påpeker.

— Dessuten har vi tatt utgangspunkt i jentenes situasjon i den debatten vi har om skolen. Vi har stilt spørsmål som: Hvorfor får guttene mest oppmerksomhet i klasserommet? Og hvordan blir vi undertrykt i skolen? — Og så må du få med at bøllekursene har gjort oss sterkere og tøffere, sier Anne Helga som sjøl går på «bølleskole» nr. 1 i Trondheim — Ringve videregående skole.

BØLLEKURS?

— Jo, det er et kurs som Rød Ungdom arrangerer spesielt innretta på jenta i den videregående skolen. Utgangspunktet er at en god del jenter opplever en skole på guttene sine premisser. Ta f.eks. det at guttene får mest oppmerksomhet i timene, blir spurt flest ganger av læreren. Hvem tjener på *det* i engelsktimen? Hva med jentenes virkelighet og erfaringer? De drukner ofte i skolens usynliggjøring av jenter. Dette ønsker vi i RU å gjøre noe med.

— Vi ønsker å vise hvordan jenter blir undertrykt i skolen og at dette ikke er den enkeltes skyld. Tvert om: Vi sier at usynliggjøringa rammer alle jenter. På bølle-

kurs samles jenter med sine erfaringer fra skolehverdagen (og ellers) for å endre på situasjonen. En av hovedmålsettingene med kurset er nemlig at jenter skal si: STOPP — dette går ikke lenger. Her må noe gjøres!!!

IKKE ALENE

De tre jentene understreker stadig hvor viktig det er at jenter gjennom dette kurset ser at de ikke er alene med det de opplever.

— Det er ikke bare jeg som føler *sånn*, som opplever *det*, er en vanlig reaksjon på kursene forteller Tuva. Og her er vi ved et av hovedpoengene med «bøllinga», sier Sigrid. De skaper en felles virkelighetsforståelse blandt jenter. Kursene gir oss derfor et godt utgangspunkt for å spørre: Hva skal vi gjøre med «dævelskapen»? Hvordan skal vi få slutt på undertrykkinga? Et av svarene mange gir er at dette klarer ikke jeg alene. Vi må stå sammen og organisere oss skal vi få til endringer, sier Anne Helga.

Ingen tvil: Bøllekurs er Rød Ungdom i Trøndelag sin hovedoppgave denne våren. Flere skoler står på lista til RUs bøllejenter, som håper og tror at dette vil slå an. Eller retttere sagt: Det vet de. I fjor høst var nemlig Tuva sjefsbølle for et av de mest vellykkede seminarne arrangert av Rød Ungdom på flere år. Over 30 ivrige jenter hadde meldt sin interesse før bølle-lederne måtte gjøre slik som flere sykehjem er tvunget til: Innføre inntaksstopp.

SAMVITTIGHET OG SJØLTILLIT

— I dagens samfunn blir jenter møtt med så mye negativ respons og går dessuten ofte rundt med masser av dårlig samvittighet. Derfor synes vi det er viktig å trekke fram de positive sidene ved jenterolla. For dette er ikke et kurs for at jentene skal bli like «tøff» som guttene. Poenget med bøllekurs er bl.a. at vi skal bli sikrere på hvilke sterke sider vi har. At jenter bedre skal kunne svare på spørsmål som: Hva er jeg flink til? Hva er bra med meg? Hva skal jeg bygge videre på?

— Dessuten, skyter Sigrid inn, håper vi også at jenter vi si: Jeg har krefter til å forandre på ting sammen med andre. Kort sagt: Få fram det positive i oss og dessuten gi oss sjøl stolthet på den vi er. For jenter har en masse å være stolte av!!

— Det betyr ikke at vi ikke har noe å lære av gutterolla, men at det viktigste med bøllekurset er å gi jentene stolthet på det å være jente.

— Målsettinga er ikke at vi ska bli verdensmestre på talerstolen hvis noen trodde

det, men at kursdeltakerne bl.a. skal si følgende etterpå: «Jeg kan gjøre en masse ting jeg ikke (trodde jeg) kunne før».

ELSK DEG SELV

— *Så dette er Rød Ungdoms svar på «elsk deg selv» og «personlighetsutviklingskurs»?*

— Ja, kall det gjerne det. I alle fall hvis du mener at jenter skal våge mer og få mindre dårlig samvittighet. — Vi blir i dette samfunnet påført *den* nesten samme hva vi gjør. Ta et kvinnfolk som går ut i jobb. Hun får ofte høre at hun er en dårlig husmor. Blir hun derimot «bare» husmor er ikke det bra nok heller: Samme hva en gjør blir resultatet det samme: Dårlig samvittighet.

Tuva er sjøl et eksempel på at en våger mer etter bøllekurs. Før det var hun usikker på om hun skulle si ja til å bli leder i Rød Ungdom.

— Det høstes jo så teit ut — meg som leder?!, sier Tuva. Men bøllekurset ga meg en masse sjøltillit. Sammen med at Rød Ungdoms politikk nå dreier seg mye mere om jentenes hverdag, førte dette til at jeg «sitter» der jeg nå gjør.

SOSIALISME?

— *Men hva med sosialismen? Rød Ungdom vil jo ha et annet samfunn?*

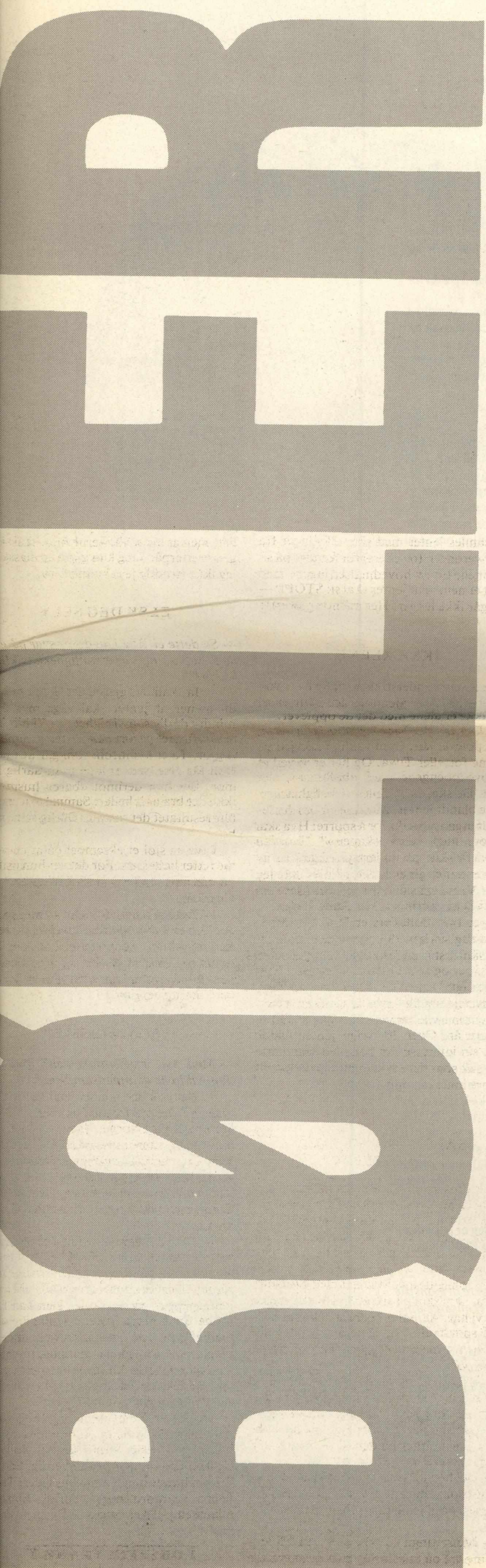
— Det er klart at et av målene med kursene er å verve flere medlemmer — få flere kommunister i Norge. Vi mener jo at vi må ha et annet samfunnssystem hvis vi skal bli kvitt kvinneundertrykkinga. Derfor er vi jo med i RU. Vi legger ikke skjul på at et av målene er flere medlemmer. Derfor få alle deltagerne tilbud om studiesirkel i RU etter kurset.

— Men hovedmålsettinga er at jentene etter kurset skal dra tilbake til sin skole for å «bølle» — gjøre opprør for å endre situasjonen. Derfor oppfordrer vi alle til å danne jentegrupper på sin skole. Den kan f.eks. jobbe for å gjøre jentene synlig i skolen. Synlig?? Ja, ved f.eks. å kreve at undervisninga skal foregå på jentenes premisser. Ved å kreve at det blir brukt jenteeksempler og ved å kreve lærerens oppmerksomhet, sier de tre engasjerte bøllejentene.

Tre jenter som på vegne av Rød Ungdom har søkt Trondheim kommunes likestillingspris for 1986. Vier ikke i tvil: Bøllekurs og Rød Ungdom er prisen verdig. Så spør det om likestillingskomiteens leder, Trondheims varaordfører, Turid Innstrand Olaussen (AP) er enig...

TORSTEIN TRANØY

Kom på bøllekurs!, sier Tuva Tagseth, leder i Rød Ungdom i Trøndelag. Følgende skoler står på Trøndelag Rød Ungdoms bølleplan nå (de andre får besøk seinere): **KATTA:** 27.-29. mars. **BRUNDALEN:** 20.-22. mars. **RINGVE:** 27.-29. mars. **PÅMELDING:** Skriv til Rød Ungdom, Prinsens gt. 14, 7000 TRONDHEIM, eller ring Tuva, tlf. 07/51 54 88

UNGDOMSSKOLELAGET i Oslo Rød Ungdom skulle ha bøllekurs. Det hørtes spennende og utfordrende ut. Det var spennende å følge med i forberedelser, og hvordan det gikk med mobiliseringa. Det var mange forskjellige tall ute og gikk, men på fredagskvelden var vi tre stykker som skule lede kurset sammen med 15 deltakere samlet i en leilighet i Oslo.

Fredagskvelden benytta vi til å bli kjent med hverandre, og spenninga foran helga var stor. De fleste viste lite om hva de hadde i vente.

Lørdagen ble ganske slitsom for de fleste med innledninger og gruppediskusjoner

samt plenum. Uvant å sitte konsentrert fra tidlig på morgenen til langt ut på ettermiddagen.

På søndagen sto nervene litt på høykant for de fleste både før de skulle opp på talerstolen og etterpå når de fikk se resultatet. Kommentarer som: «Huff, så fæl stemme jeg har», er velkjente. Men for oss som leda bøllekurset var det en enstemmig konklusjon: Vi jenter er så flinke, og kan så mye hvis vi bare får slippe til, og tør å miste fotfestet en liten stund.

SØLVIANN ORVIK

På lørdagskvelden spurte vi fire av jentene om hva de visste om bøllekurset før de kom, og hvordan de likte seg på bøllekurs. Her er svare vi fikk.

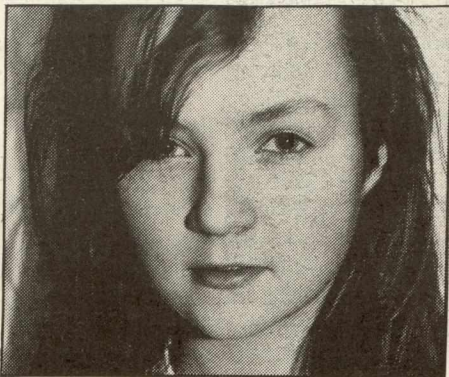
TORILL STORVESTRE

Lisa, (12), fra Steinerskolen i Oslo: — Mamma hadde fortalt at det handla en del om hvordan gutter oppfører seg mot jenter. — Jeg syns det er innmari bra her. Diskusjonen om skolen og hvordan gutta dominerer syns jeg var veldig o.k. Jeg gleder meg til i morgen.

TORILL STORVESTRE

Wenche, (13), fra Bjølsen skole i Oslo: — Jeg visste at vi skulle få økt selvtillit og at det kom til å bli morro. — Jeg liker meg veldig bra. Tørr å gå opp på talerstolen og snakke, og å diskutere, og det turte jeg ikke før. Jeg gleder meg til morgendagen.

TORILL STORVESTRE

Leikny, (13), fra Holmlia skole i Oslo: — Jeg visste ikke så mye om det. Trodde det hadde noe med selvtillit å gjøre og at vi skulle øve oss i å heve stemmen. — Jeg syns det er kjempegøy her. Gøy med gruppediskusjonene. Syns at innledningene var veldig o.k.

TORILL STORVESTRE

Trine, (13), fra Bjølsen skole i Oslo: — Det jeg visste var at det var et kurs for å øke selvtilliten, og at det var for jenter i skolen. — Jeg syns det er morsomt og interessant å være her. Syns jeg har lært ganske mye. Innledningene var interessante og kulturen var veldig morsom. Jeg gleder meg til i morgen.

GJEST I RUTA: LIV UNA FØRDE, 19 ÅR

KATRINE MALMO
og
KRISTIN JOHANSEN

— DA VI hadde undersøkelse på skolen vår så viste det seg at guttene fikk mye mer oppmerksomhet i timene enn jentene gjorde.

— Så da var det altså sånn i min klasse alikevel... Til tross for at jeg hadde påstått det motsatte! Dette hadde jeg ikke oppdaget hvis ikke jeg hadde deltatt på bøllekurs, sier Liv Una, som er elev på Foss videregående skole i Oslo.

— *Er det virkelig sånn at vi ikke ser jentundertrykkinga i skolen?*

Liv Una Førde er 19½ år gammel. Hun går på Foss videregående skole, der hun tar siste året på musikk-teoretisk linje. Hun er oppvokst på Nesodden, sammen med sine foreldre og sine fire eldre brødre. Nå bor hun på Grünerløkka sammen med to andre jenter. Liv Una var en av deltakerne på bøllekurs som ble holdt på Forsøks gymnaset i Oslo før jul i fjor.

Vi spurte henne om hvordan hun hadde opplevd det å være jente:

— Jeg har jo måttet lære å hevde meg, med fire eldre brødre i familien. Ofte blir jeg tatt for å være en guttejente. Jeg synes mine foreldre har stilt ganske like forventninger til meg og mine brødre. Den eneste forskjellsbehandlingen jeg husker godt, er at jeg alltid ble passet mye bedre på enn brødrene mine ble. De hadde liksom mye friere tøyler enn jeg hadde.

— *Hvordan ser du på det å være jente sånn generelt?*

— Jeg har alltid reagert på hvordan jenter blir sett på, og hvordan de blir behandlet.

Allerede da jeg gikk i 1. klasse på grunn-skolen reagerte jeg mot forskjellsbehandlingen: Noe av det første som skjedde da vi hadde begynt på skolen, var at vi ble delt opp i to grupper. I den ene gruppen var det bare gutter og de skulle få ha sløydundervisning. Den andre gruppen som bare jenter var med i, skulle lære seg å sy. For sånn gjorde de det på den skolen. Dette ville ikke vi jentene gå med på, så vi gikk til «sitt i roaksjon,» helt til vi også fikk være med i sløyden. Jeg føler meg fratatt min frihet når jeg føler forskjellsbehandling på kroppen.

Jeg husker den følelsen godt, fra det året jeg gikk på St. Sunniva i 3. klasse. Det er en katolsk skole. Der var kjønnsdelingen utrolig sterk. Så overgangen fra skolen på Nesodden til St. Sunniva ble veldig stor. På Nesodden hjalp det tross alt litt at vi så ifra, mens den strenge disiplinen og det fastlåste opplegget på St. Sunniva gjorde at det ble med protestene. Der var det ikke rom for forandringer. Det var en av grunnene til at jeg flyttet tilbake til Nesodden igjen.

— *Så du har alltid vært opptatt av jentespørsmål?*

— Ja, det har jeg. Jentespørsmål og fredsarbeid er mine to merkesaker.

— *hvorfor meldte du deg på Rød Ungdoms bøllekurs?*

— Jo, siden jeg synes jentesak er viktig, så er jeg alltid lysten på mere kunnskap. Og da jeg gikk glipp av likestillingseminaret til NGS, meldte jeg meg på bøllekurs i stedet.

— *Synes du at du lært noe på bøllekurs?*

— Ja, det gjorde jeg. Det var mange påstander som var vanskelig å «svelge» med en gang. Men etter at vi hadde diskutert de en del, så jeg at det var mye som var rett alikevel. For eksempel det med at dere mener at rene jentegrupper på skolen kan være et viktig middel i kampen for at jenter skal kunne få kunnskap på «jentegrunnlag», og slippe å være hjelpelærere overfor guttene.

Som jeg har sagt så har jeg alltid reagert på forskjellsbehandlingen. Det har vært noe som nesten har skjedd automatisk. Men nå etter bøllekurs har jeg forstått

mer om hvorfor forholdene er som de er, og om hvorfor det er så viktig å reagere. Jeg blir mer forbanna på forskjellsbehandlingen nå enn jeg ble før. Det er så mange «smådrypp» hele tiden, som jeg ikke la merke til før bøllekurs.

— *Vil du anbefale alle jenter å gå på bøllekurs, selv om de føler seg «bølette» nok fra før?*

— Det vil jeg. Det er viktig at alle får lære mer om hvorfor ting er som de er. Og jo flere vi er, desto mer innflytelsesrike kan vi være.

Jeg har endret mitt syn på hvordan kampen bør foregå. Før mente jeg at individuell kamp kunne løse problemene, men nå ser jeg at vi må stå sammen, og styrke hverandre, for å nå fram. Derfor er det viktig at også de som synes de klarer seg bra nok aleine, innser at det er lettere å kjempe flere sammen.

— *Hva tror du kan være grunnen til at jenter er skeptiske til bøllekursene?*

— Jeg tror det er mye det at det er Rød UYngdom som leder dem. De gangene jeg har snakket med jenter om kurset, så virker de innmari positiv og interessert, helt til de får vite at det er Rød Ungdom som arrangerer de. Da vil de plutselig ikke høre mer om det og begynner på andre samtaleemner.

Det er nok mye fordommer ute og går. Mye av grunnen til det tror jeg er at folk er usikre på Rød Ungdoms politikk. Det burde vært mer informasjon om hva politikken egentlig går ut på, men siden det er sånn at folk tar avstand fra kursene pga. at det er Rød Ungdom som står bak, så skulle jeg ønske at bøllekursene kunne være tverrpolitiske. Da ville flere blitt med på dem.

— *Hvordan var det å komme tilbake til skolen igjen, etter bøllekurs?*

— Jeg startet etter helgen med en ny glød til å gjøre noe. Jeg hadde lyst til å lese mer, og få vite enda mer om jentepolitikk og historie. Og jeg hadde lyst til at andre skulle få ta del i det jeg hadde lært. Jeg diskuterte mye med venner, og reaksjonene mine på hvordan jeg og andre jenter ble behandlet på skolen, ble enda sterkere enn før.

I en av timene jeg hadde rett etter bøllekurs, satt jeg og tenkte på påstanden om at jenter ble veldig oversett i skolen. At det var guttene som fikk mest av oppmerksomheten. Da vi diskuterte det på kurset, så mente jeg at sånn var det ihvertfall ikke i vår klasse. Der var det jentene som hadde kontrollen. Mens jeg satt der i timen og funder-te på dette, så begynte jeg å skrive ned en strek for hver elev som ble spurt av læreren, og for hver elev som snakket av seg selv. Da oppdaget jeg til min store forundring at her var guttene i flertall. Så da var det altså sånn i min klasse alikevel, til tross for at jeg hadde påstått det motsatte!

Da timen var over, og jeg traff de tre andre jentene på skolen som hadde vært på samme bøllekurs som meg, fortalte jeg dem om min lille undersøkelse.

Det kunne jo være at det bare var i vår klasse, eller i akkurat den timen at jentene var litt sløve. Så da satte vi oss ned og utarbeidet spørreskjemaer sånn at vi kunne sette igang en større undersøkelse på skolen. Undersøkelsen er akkurat påbegynt nå, og den vil omfatte vel halvparten av klassene på hvert trinn. Spørsmål som vi vil ha svar på er for eksempel hvem som blir spurt mest, hvem som tar ordet oftest selv, hvem som bråker og avbryter andre, og hvem som får lengst tale- og betenkningstid. Hvis undersøkelsen gir resultater som vi mener er diskriminerende, så vil vi offentliggjøre den på skolen, og legge den fram for lærer-rådet, sånn at vi kan få i stand en diskusjon om det.

— *Hva syns du om jenters valg av fag og yrker?*

— Jeg mener det er viktig at jenter velger utradisjonelt. Vi må vise mannfolka at vi kan!

— *Hva med kvinneyrkene da?*

— Jeg synes menn burde gå inn i kvinneyrkene, sånn at de kunne få merke hvor tungt arbeidet er.

— *Hva synes du om å oppvurdere kvinneyrkene?*

— Jeg mener det må være et absolutt mål. Men jeg tror ikke det er mulig med lik lønn i nærmeste framtid. Det er først og fremst viktig at informasjonen blir bredere, spesielt blant kvinner. Jeg tror mye avhenger av den aktive kvinnekampen.

— *Hvilket forhold har du til kvinnekampen sånn generelt?*

— Mange mener at kvinnekampen er na-iv. Det er jeg ikke enig i. Kvinnekampen er viktigere enn noensinne! Vi har jo ennå ikke full likestilling. For eksempel så har vi ikke lik lønn for like hardt arbeid! Det ville være farlig å la kampen dabbe av nå. Det ville gitt samfunnet en oppfatning om at vi er fornøyd slik vi har det nå. Og det er helt feil! Det er viktig at kampen blir synliggjort. Stopper kampen nå, så vil vi bare gå tilbake.

— *Identifiserer du deg med noen spesiell del av kvinnekampen?*

— Ja, — BØLLEKURSENE!

— *Hvor plasserer du deg i det politiske landskap?*

— Jeg synes Rød Ungdom er en av de mest aktive politiske kamporganisasjoner vi har i dag. Men når jeg tenker på Rød Ungdom, så sammenligner jeg det alltid med AKP(m-l). Og det er mye innen AKP som skremmer meg.

Behandlingen av Kam-puchea-saken gjorde blant annet sterkt inntrykk på meg. Jeg ble ganske forvirret av at det var så mye ulik informasjon om den i avisene. Men jeg synes at det ble tatt for lett på menneskerettighetene, selv om det var revolusjon. Og siden jeg selv er pasifist, så har jeg vanskelig for å godta AKP's innstilling om at man må regne med mas-sakre i en revolusjon.

— *Tror du at du kommer til å bli med i Rød Ungdom noen gang?*

— Vet ikke... jeg tror ikke det. Jeg er mere opptatt av å være sakorientert, og politisk uavhengig. Politisk engasjert vil jeg være uansett. Jeg har alltid vært opptatt av politikk og historie.

— *Tror du på et annet samfunn?*

— Vet ikke. Jeg drømmer om det av og til. Men problemet er at jeg ikke kan se noen styreform hvor alle vil kunne få det OK. Jeg har ihvertfall tro på presse- og ytringsfrihet, og det finnes jo ikke noe sted nå.

Jeg er nok influert av sosialismen. Men en kommunistisk ettpartistat har jeg ikke tro på. Egentlig så kunne jeg ønske meg et pengeløst samfunn, for det som er roten til de fleste konflikter, det tror jeg er et penge-spørsmål. Alt blir styrt utifra kapitalen, — over hele verden.

— *Helt til slutt så vil vi spørre deg om du som jente, føler deg fri til å realisere dine planer?*

— Nei, jeg føler meg ikke fri.

I skolen f.eks., har vi et karaktersystem som siler ut folk. Og nesten overalt, så må jenter være minst dobbelt så god som guttene for å oppnå det samme.

Også påvirkningen som jeg har fått og vil få fra miljøet rundt meg begrenser min frihet til å gjøre det jeg vil som jente. Janteloven gjelder i aller høyeste grad.

Og siden jeg vil velge et mannsdominert yrke, innen media, så må jeg nok regne med og måtte kjempe meg fram. Men jeg er nødt til å satse, og derfor også nødt til å ofre, — så det blir nok knekkebrødtider ja!

JENTER VELGER MELLOM 30 YRKER – GUTTER VELGER MELLOM 230

ER LØSNINGA BART?

FOTO: BERNT EIDE

RØD **UNGDOM**
Bollekurs for jenter i skolen

RETUR: RUTE 80
POSTBOKS 4702
SOFIENBERG
0506 OSLO 5

A.H. SKAUG 1986